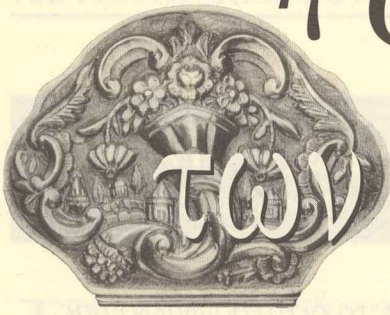

η φωνή

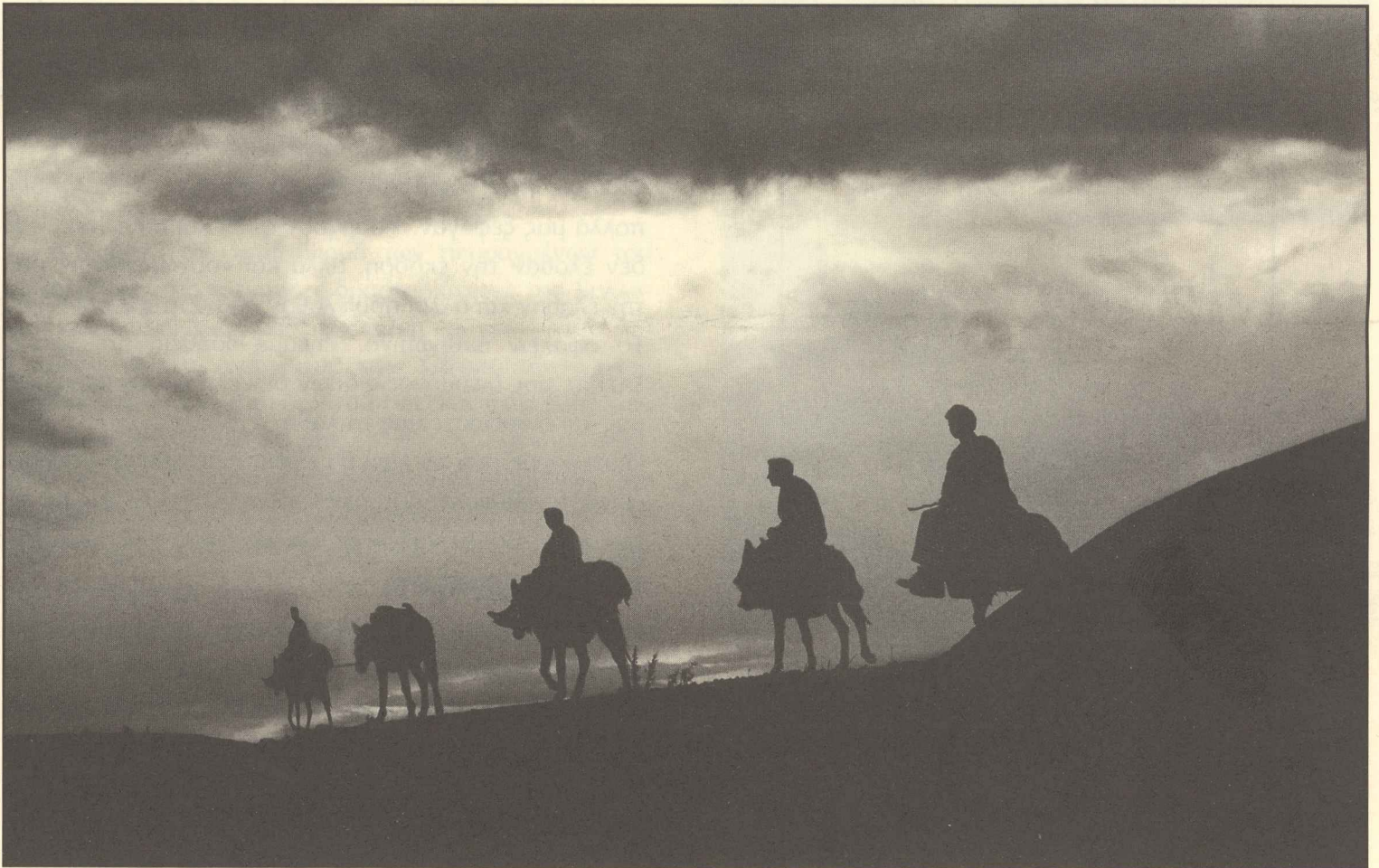
ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 2 • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2003 • ΑΘΗΝΑ 31-03-2003
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ • ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΡΙΔΑΚΗ 20 • 111 43 ΑΘΗΝΑ

ΚΩΣΤΑΣ ΜΠΑΛΑΦΑΣ

Ο ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

Στο δρόμο για τα χειμαδιά, Πίνδος 1960.

Από τις 4 Φεβρουαρίου έως τις 2 Μαρτίου οι επισκέπτες του Μουσείου Μπενάκη, μαζί μ' αυτούς και οι υπεύθυνοι της έκδοσής μας, είχαν την ευκαιρία ν' απολαύσουν 80 φωτογραφίες του συμπατριώτη μας Τζουμερκιώτη σπουδαίου και πανελλήνιου γνωστού φωτογράφου Κώστα Μπαλάφα.

Τίτλος της έκθεσης *Φωτογραφικές μνήμες από τη σύγχρονη Ελλάδα*. Οι φωτογραφίες είναι από το υλικό που χάρισε στο Μουσείο ο καλλιτέχνης και επιλέχτηκαν απ' αυτόν. Πρόκειται για μια καταγραφή της αγροτικής κυρίως και μικροαστικής μεταπολεμικής ελληνικής κοινωνίας, απλά στιγμιότυπα ενός κόσμου που δεν υπάρχει πιά.

Μεγάλη θέση στο έργο του κατέχουν οι Καλαρρυτινοί κτηνοτρόφοι, που μαζί με το φίλο του Τάκη Τλούπα αποτύπω-

σαν με τα μάτια του φακού και της ψυχής τους και τους παρέδωσαν στην αιωνιότητα.

Φανατικός φίλος και θιασώτης των Καλαρρυτών, μας συγκίνησε με τις καλαρρυτιώτικες ιστορίες του, που μας τις αφηγήθηκε με τον ποιητικό του λόγο. Επιθυμία του είναι να καταγράψει σε ντοκιμαντέρ το δρόμο των προβάτων από και προς τους Καλαρρύτες. «Θέλω να ξαναζήσω το Νέγκρι» μας τόνισε.

Ευχόμαστε υγεία και κουράγιο για την πραγμάτωση αυτής του της προσφοράς προς τους Καλαρρύτες.

Οι Καλαρρυτιώτες σ' ευχαριστούμε, αγαπητέ Κώστα Μπαλάφα.

Βλέπε 8η και 9η σελίδα

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

Ιδιοκτήτης
ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ
Γιάννη Σταθά 6 • 106 72 Αθήνα

Εκδότης
ΣΠΥΡΟΣ ΦΑΣΟΥΛΑΣ
Γιάννη Σταθά 6 • 106 72 Αθήνα
Τηλ. Γραφείου 210 36 38 235

Διεύθυνση
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΑΚΑΓΙΑΝΝΗΣ
Υμηττού 92 • 155 61 Χολαργός
Τηλ.: 210 65 14 487 - Κιν. 6944568543

Υπεύθυνη Ύλης - Αλληλογραφία
ΙΩΑΝΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Κατσιμπήρη 40 • 155 61 Χολαργός
Τηλ.: 210 65 35 902

ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 15€

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ - ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ
με εγγραφή ονόματος
Αρ. Λογαριασμού 121/772769-09
Ταμιευτήριο Εθνική Τράπεζα Ελλάδος
ΕΛΕΝΗ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ
Τηλ. 210 86 76 865

Για τη Λάρισα
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΤΑΡΕΛΑΣ
Τηλ. 2410 28 91 121

Για τα Ιωάννινα και τους Καλαρρύτες
ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΖΑΓΚΛΗΣ
Τηλ. 26590 61 518 - 26510 48 843

Διευθύνσεις - Ταχυδρόμηση
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΑΚΟΥΛΑ
Γεωργίου Μαριδάκη 20 • 111 43 Αθήνα
Τηλ.: 210 20 20 356

Παραγωγή - Εκτύπωση
Tyriscon A.E.
Καλλιγιά 3 • 114 73 Λεωφ. Αλεξάνδρας
Τηλ.: 210 64 31 511 - 210 64 52 677
Fax: 210 64 61 637

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θερμά ευχαριστούμε όλους τους φίλους συμπατριώτες, που έχουν την καλοσύνη να μας προμηθεύουν υλικό για τα κατά τόπους τεκταινόμενα που αφορούν τους Καλαρρύτες. Προσπαθούμε να χρησιμοποιούμε όσο περισσότερο υλικό μας επιτρέπει ο διαθέσιμος χώρος της έκδοσής μας.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Οι συνεργασίες μας

Νάμαστε πάλι μαζί με το δεύτερο φύλλο μας.

*Ας ευχηθούμε έστω και καθυστερημένα
ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΤΟ 2003*

• ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ: Πιστεύουμε πως όσα γράφονται σχετικά με τους Καλαρρύτες πρέπει να γίνονται κτήμα όλων όσων έλκουν την καταγωγή ή έχουν σχέση με το τόπο μας αλλά και των Υπηρεσιών και των Φορέων. Για να επιτευχθεί αυτό, χρειάζεται η συνεργασία όλων μας ώστε να εντοπιστούν και να βρεθούν οι διευθύνσεις. Ευχαριστούμε θερμά όλους όσους μας βοήθησαν για να συγκεντρώσουμε τις 600 περίπου διευθύνσεις στις οποίες ήδη ταχυδρομήθηκε το πρώτο φύλλο.

Ξέρουμε πως παρά τον έλεγχο και την επεξεργασία, πολλά μας ξέφυγαν. Υπάρχουν φίλοι και συγγενείς που δεν έλαβαν την έκδοση, αλλά και «συχωρεμένοι» που την έλαβαν και άλλοι που έλαβαν δύο. Ζητάμε συγνώμη. Το σφάλιν ανθρωπino. Ζητάμε βοήθεια απ' όλους. Στείλτε μας διευθύνσεις όσων δεν έλαβαν το περιοδικό μας και διορθώστε μας τα λάθη. Πιστεύουμε πως σε λίγο θα είμαστε έτοιμοι να στείλουμε τις διευθύνσεις που διαθέτουμε σε όποιο φορέα τις χρειαστεί. Θα περιμένουμε και τις δικές τους καταστάσεις για αντιπαραβολή.

• ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ: Όπως είχαμε γράψει, το πρώτο φύλλο εκδόθηκε με δαπάνες του πενιχρού ταμείου του Συλλόγου μας. Τα έξοδα, που είναι περίπου 700 Ευρώ ανά φύλλο μαζί με την ταχυδρόμηση τα φορτωνόμαστε όλοι μας. Ενισχύστε μας όσο μπορείτε. Ευχαριστούμε θερμά όλους ήδη μας βοήθησαν. Θα δημοσιεύσουμε τα ονόματα όσων μας ενισχύουν χωρίς αναγραφή του ποσού και θα στέλνουμε συνημμένη την απόδειξη.

• ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ: Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ πρέπει να είναι φωνή όλων μας. Ας τη γράφουμε λοιπόν όλοι μαζί. Το εννοούμε και περιμένουμε τα κείμενά σας που παρακαλούμε να είναι κατά προτίμηση πρωτοδημοσιευόμενα και περιεκτικά και να λαμβάνουν υπόψη την οικονομία του χώρου.

Καλές συνεργασίες.

η Σύνταξη

Τα άρθρα δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη και τις απόψεις του Συλλόγου.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ «ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ»

Την Κυριακή 16 Φεβρουαρίου 2003 έγινε η ετήσια τακτική Γενική Συνέλευση των Καλαρρυτινών της Αθήνας, μετά το τέλος της οποίας κόπηκε και η «πρωτο-χρονιάτικη» πίτα. Πιστοί σε μία παράδοση 20 ετών περίπου, που διατηρείται με συνεχείς αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων του Συλλόγου, οι Καλαρρυτινοί της Αθήνας δεν οργανώνουν ετήσιους ή αποκριάτικους χορούς, ούτε δίνουν δημοσιότητα με προσκλήσεις στην κοπή της πίτας τους. Σ' αυτό έπαιξε ρόλο και το ότι στην Αθήνα μία τέτοια εκδήλωση περνάει σχεδόν απαρατήρητη, αφού τα σωματεία της Ηπειρωτικής Αποδημίας μετριούνται με τριψήφιο αριθμό. Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου επιλέγει να απέχει από τέτοιες χρονοβόρες διοργανώσεις και επικεντρώνεται κυρίως στην κοινή σε όλους τους Καλαρρυτινούς Συλλόγους προσπάθεια για ανάπτυξη και αναβάθμιση του χωριού μας.

Το Δ.Σ. κατά τον απολογισμό των πεπραγμένων του αναφέρθηκε στις τρέχουσες δραστηριότητες του Συλλόγου και ακόμα στις δραστηριότητες και αποφάσεις του «Άτυπου Φορέα Ανάπτυξης των Καλαρρυτινών», στην πορεία της Αναπτυξιακής Εταιρείας και στις ενέργειες και θέσεις του Συλλόγου μας επ' αυτών. Αφού υπενθύμισε τις διχόνοιες που ματαίωσαν στο παρελθόν την έγκαιρη απορρόφηση των κονδυλίων του ΕΟΤ, ανέπτυξε τις νέες προοπτικές που διανοίγονται για την ανάπτυξη των Καλαρρυτινών τόσο από ιδιώτη (πρόταση Μαντζαβίνη), όσο και από χρηματοδοτήσεις Ευρωπαϊκών (Κοινοτικών) ή Εθνικών προγραμμάτων. Ενώπιον της Γενικής Συνέλευσης δεσμεύτηκε το Δ.Σ. να πράξει ό,τι είναι εφικτό για να μη χαθούν οι τελευταίες ευκαιρίες αναβάθμισης του χωριού μας. Πάγια θέση του Συλλόγου θα παραμείνει η αποχή του από παρατάξεις ή ομάδες Καλαρρυτινών, που καλοπροαίρετα ή όχι οδηγούν σε συγκρούσεις και εμποδίζουν τελικά την αρμονική συνύπαρξη, τη βελτίωση και ανάπτυξη του χωριού.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου πιστεύει στην τήρηση ουδέτερου και εξισορροπιστικού ρόλου, που θα βοηθήσει στην εξάλειψη των έντονων αντιπαραθέσεων. Το Διοικητικό Συμβούλιο αναφέρθηκε ακόμη στην έκδοση της «Φωνής των Καλαρρυτινών», στους λόγους που οδήγησαν στην έκδοσή της και στα πολύ θετικά σχόλια που απέσπασαν

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου Σπύρος Φασούλας κατά την ομιλία του πριν την κοπή της πίτας. Δυστυχώς οι φοριαμοί στις αίθουσες της Πανηπειρωτικής είναι αναγκαίο κακό.

Το ακροατήριο ακούει προσεκτικά. Η απουσία ωστόσο συγχωριανών νεαρής ηλικίας είναι αισθητή.

οι κύριοι συντελεστές της για την προσεγμένη δουλειά που έκαναν.

Η Γενική Συνέλευση ενέκρινε παμψηφεί τον απολογισμό και τους μελλοντικούς στόχους του Δ.Σ. και η γιορτή έκλεισε με σπιτικές καλαρρυτιώτικες πίτες, γλυκά και βαρελίσιο κρασί που πρόσφεραν τα μέλη του Δ.Σ. αλλά και μέλη της Γενικής Συνέλευσης.

Ευχαριστούμε όλους όσους παραβρέθηκαν και ευχόμεστε «και του χρόνου».

Σπύρος Π. Φασούλας,
Πρόεδρος του Συλλόγου
των εν Αττική Καλαρρυτινών

ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

Την Κυριακή 30 Μαρτίου στις 11 το πρωί έγινε η Συνέλευση του Φορέα των Καλαρρυτινών στην Αθήνα. Τα πρακτικά θα δημοσιευθούν.

Η ΠΙΤΑ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΗ

Η Ετήσια Εκδήλωση
της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος

την παρουσία τους
την εκδήλωση.
Μεταξύ αυτών ο
Πρόεδρος της
Βουλής των Ελλή-

νων κύριος Απόστολος Κακλαμάνης, που δεν απουσιάζει απ' αυτή την εκδήλωση, Υπουργοί και Βουλευτές, ο Ηπειρώτης Πρόεδρος του ΔΗΚΚΙ κ. Δημήτρης Τσοβόλας. Στην ομιλία του κατά την κοπή της πίτας ο Πρόεδρος της Π.Σ.Ε. κύριος Κώστας Αλεξίου, αφού εκδήλωσε τη δυσσέρευσή του για το φετινό «στρίμωγμα» εντόπισε τα δύο κύρια ζητήματα που απασχολούν την Πανηπειρωτική. Υπενθύμισε την απaráδεκτη καθυστέρηση της ανέγερσης του «Πανηπειρωτικού Πνευματικού Κέντρου» στο Μαρούσι Αττικής*, που θα αποτελέσει πόλο έλξης όλων των κατοίκων του λεκανοπεδίου. Οι ηπειρώτες που δώρησαν δεκάδες κτίρια στο ελληνικό δημόσιο, σήμερα εγκαταλείπονται. Δεύτερος μεγάλος στόχος της Π.Σ.Ε. είναι η επαρκής σύνδεση της Ηπείρου με την υπόλοιπη Ελλάδα όχι μόνο οδικώς, αλλά και σιδηροδρομικώς, ένα όνειρο που βρίσκεται στις καρδιές όλων των ηπειρωτών εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Υπενθυμίζουμε ότι στην επιφάνεια έχει φέρει το θέμα ο πρόεδρος του Συλλόγου Καλαρρυτινών και των Φίλων του Σιδηροδρόμου δικηγόρος Σπύρος Φασούλας. Η εκδήλωση συνεχίστηκε με περισσότερο χορό και κέφι, ενώ έκλεισε εντυπωσιακά με το συγκρότημα ηλικιωμένων («ενήλικες-γέροντες») της Αδελφότητας Παπαδιωτών Πρεβέζης που χόρευαν μαζί το Καγκελάρι. Συγχαρητήρια σε όλους τους συμμετέχοντες συμπατριώτες για τη χαρά που μας έδωσαν και καλή χρονιά!

Το Δ.Σ. του Συλλόγου των εν Αττική
Καλαρρυτινών

Προβλήματα στον οικισμό της Κηπίνας

Τ Λόγω των έντονων
βροχοπτώσεων των
προηγούμενων μηνών υπέ-
στη σοβαρές ζημιές ή κτη-
νοτροφική εκμετάλλευση
του Χρήστου Αρλέτου ενώ
παρασύρθηκε το φορτηγό
αυτοκίνητο που ήταν σταθ-
μευμένο έξω από το σταύ-
λο από μπάζα της θέσης
Άγιος Γεώργιος όπου το
καλοκαίρι είχε γίνει ο
εκθραχισμός. Η συγκοινω-
νία με τους Καλαρρύτες
διακόπηκε για 2-3 ημέρες.
Η Νομαρχία προκειμένου
ν' αποφύγει τα χειρότερα
έστειλε άμεσα μηχανήματα
για την αποκατάσταση των
ζημιών. Ακόμα προέβηκε
στη διαμόρφωση του χειμ-
μάρου για να προστατευθεί
ο οικισμός από μελλοντική
θεομηνία. ■

Η ΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Ενημέρωση για τα πεπραγμένα και τα μελλοντικά σχέδια

Αγαπητοί συμπατριώτες,

Συγχαρητήρια σε όλους σας για την έκδοση της «ΦΩΝΗΣ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ». Είναι μια θαρραλέα απόφαση, απόφαση αγάπης και προσφοράς προς τον τόπο μας, η σπουδαιότητα της οποίας θα φανεί στην πορεία. Εύχομαι καλή συνέχεια και καλή επιτυχία στους στόχους σας.

Ευχαριστώ για τις ευχές σας. Μου είναι απαραίτητες γιατί με στηρίζουν και με ενισχύουν στο δύσκολο έργο που έχω αναλάβει. Σας ευχαριστώ ακόμα και για την παραχώρηση βήματος, που θα χρησιμοποιηθεί για ενημέρωση των συγχωριανών μας. Καλοδεχούμενη όμως και η κριτική σας, γιατί πιστεύω πως θα είναι καλοπροαίρετη και εποικοδομητική.

Με ιδιαίτερη χαρά, ανταποκρινόμενος σε σχετική σας πρόταση, παραθέτω συνοπτικά τις ενέργειες και τις δραστηριότητες της νέας Κοινοτικής Αρχής για τις πρώτες 60 ημέρες της ύπαρξής της, από τις οποίες οι 330 και πλέον αναλώθηκαν στους Καλαρύτες και στα Γιάννενα.

Πρώτη μου ενέργεια υπήρξε η επικοινωνία με τους συγχωριανούς μας στις περιοχές διαμονής τους, για ενημέρωση και ανταλλαγή απόψεων. Ακολούθησαν εθιμοτυπικές αλλά και ουσιαστικές επισκέψεις στον Περιφερειάρχη, στο Νομάρχη και ενημέρωση των αρμοδίων υπηρεσιών τους για τα προβλήματα της Κοινοτήτάς μας.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο συνεδρίασε επίσημα 4 φορές και έλαβε 25 αποφάσεις για διάφορα θέματα. Ανάμεσα σ' αυτές και η απόφαση να χαρακτηριστεί το 2003 ως **έτος καθαριότητας**. Ψηφίστηκε ο Προϋπολογισμός για το οικονομικό έτος 2003, τα έσοδα του οποίου ίσως είναι λιγότερα από εκείνα μιάς μεσαίας αστικής οικογένειας.

Καταρτίστηκε και ο τεχνικός προγραμματισμός για τη χρονιά που διανύουμε. Βαρύτητα δόθηκε στη σύνταξη μελετών διαφόρων έργων, γιατί χωρίς αυτές δε χρηματοδοτείται έργο, καθώς και στην καθαριότητα.

Ξεκίνησε η διαδικασία πρόσληψης μόνιμου υπαλλήλου, για τη γραμματειακή υποστήριξη της Κοινοτήτας και την καλύτερη εξυπηρέτηση των καλαρρυτινών και συγχρόνως γίνεται προσπάθεια για την επάνδρωση και λειτουργία του Κ.Ε.Π Καλαρρυτινών. Οι ακραίες καιρικές συνθήκες δημιούργησαν και στον τόπο μας αρκετά προβλήματα. Κατολίσθησαν μπαζών, αποκόλληση βραχών και η μεγάλη χιονόπτωση απέκλεισαν το δρόμο από Κηπίνα προς Καλαρρύτες. Κινητοποιήθηκαν οι αρμόδιες υπηρεσίες και η επέμβασή τους υπήρξε άμεση. Η βοήθεια και η συμπαράσταση του Νομάρχη και των Προϊσταμένων διαφόρων υπηρεσιών ήταν συγκινητική. Υπήρξαν τρεις συναντήσεις με μελετητικό γραφείο στο οποίο η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΕΠ Ηπείρου έχει αναθέσει την εκπόνηση Επιχειρησιακού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Αγροτικής Ανάπτυξης

Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών, ανάμεσα στις οποίες και η Κοινότητα Καλαρρυτινών. Μάλιστα στην τρίτη συνάντηση συμμετείχαν υπηρεσιακοί παράγοντες της Περιφέρειας και εκπρόσωποι όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Από την πλευρά της Κοινοτήτας Καλαρρυτινών προτάθηκαν τα κάτωθι:

- Βελτίωση υπάρχοντος επαρχιακού οδικού δικτύου
- Οδική σύνδεση με Νομό Τρικάλων, Δήμο Μετσόβου κ.λ.π.
- Αποκατάσταση όψεων κτισμάτων και πλατειών (πλατεία, βρύσες, καλντερίμια κ.λ.π.)
- Προστασία και διατήρηση παραδοσιακών στοιχείων (νερόμυλοι, μαντάνια, γεφύρια κ.λ.π.)
- Αγροτική και κτηνοτροφική οδοποιία
- Ύδρευση (εσωτερικό-εξωτερικό δίκτυο)
- Έργα υποδομής, βελτίωσης και αξιοποίησης βοσκοτόπων
- Δάσωση μη γεωργικών εκτάσεων
- Ανάδειξη ορεινών διασχίσεων - Ανάδειξη αναρρηχτικών πεδίων
- Ανάδειξη θρησκευτικών μνημείων (Άγιος Νικόλαος - Μοναστήρι Κηπίνας)
- Επαγγελματική κατάρτιση
- Ταμείωση και εκμετάλλευση επιφανειακών απορροών
- Διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων
- Προστασία του Περιβάλλοντος
- Για λογαριασμό ιδιωτών προτείνουμε τη μετατροπή 50 κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα.

Και σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Εταιρεία προτείνουμε τη μετατροπή των τριών γνωστών κτιρίων σε ξενώνες. Όλα αυτά θα αξιολογηθούν από την περιφέρεια, ύστερα από τις σχετικές μελέτες του μελετητικού γραφείου, η οποία και θα αποφασίσει για την υποβολή αιτήσεων ενδιαφέροντος.

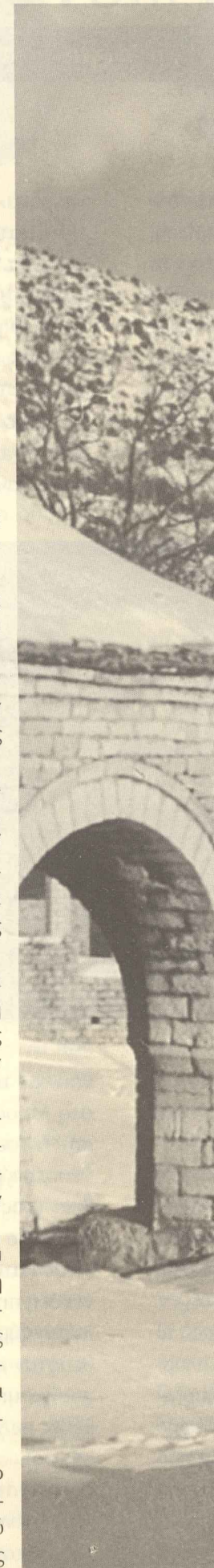
Επίσης, σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Εταιρεία, υποβλήθηκε προς την ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε. του Ε.Ο.Τ. πρόταση συμμετοχής στην Α' φάση αξιολόγησης μετατροπής των προαναφερομένων κτιρίων σε ξενώνες.

Τα προβλήματα της Κοινοτήτάς μας είναι γνωστά. Λάβαμε γνώση και των προτάσεών σας καθώς και άλλων φορέων και συγχωριανών μας. Πιστός στις θέσεις και αρχές, που προεκλογικά διακήρυξα, θα δώσουμε, εγώ και ολόκληρο το Κοινοτικό Συμβούλιο, όλες μας τις δυνάμεις για την επίλυσή τους. Στη φάση αυτή χρειάζεται η συστράτευση και η βοήθεια όλων των καλαρρυτινών.

Και φυσικά της «ΦΩΝΗΣ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ».

Με εγκάρδιους πατριωτικούς χαιρετισμούς

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΤΑΡΕΛΑΣ
Πρόεδρος της Κοινοτήτας Καλαρρυτινών

* Για λεπτομέρειες σας παραπέμπουμε στο φύλλο αρ. 211 της έκδοσης Πανηπειρωτική, στο άρθρο του Προέδρου.

Α Φ Ι Ε Ρ Ω Μ Α Σ Τ Ο Υ Σ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΕΤΡΟΥ ΜΟΥΣΑΦΙΡΗ ΣΤΟ ΔΕΛΒΙΝΟ

Αληθινές μαρτυρίες και ιστορίες του περασμένου αιώνα

Γράφει η Ιωάννα Κ. Κωνσταντίνου

Τα Χριστούγεννα που μας πέρασαν βρέθηκα φιλοξενούμενη στα Γιάννενα από τον ανηψιό μου Βράνο Δαρίτση. Μέσα στις λίγες μέρες που κάθισα απολαμβάνοντας το σεργιάνι στις όχθες της Παμβώτιδας και στα καλντερίμια του Κάστρου, βρήκα την ευκαιρία να καταγράψω κάποιες παλιές ιστορίες για τους καλαρρυτινούς αργυροχρυσόχρους. Ένα βροχερό απόγευμα με ομίχλη έβαλα τις δευτεροξαδέλφες μου Κασσιανή και Ευθαλία Μουσαφίρη να μου μιλήσουν για τους γονείς τους και για τα όσα οι ίδιες έζησαν σαν παιδιά στο δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Πατέρας των κοριτσιών ήταν ο καλαρρυτιώτης Πέτρος Μουσαφίρης (1896-1953), γιός του Δημήτρη Μουσαφίρη και της Ελένης Γατσούλη, χρυσοχόος-ωρολογοποιός και ερασιτέχνης φωτογράφος. Ο Πέτρος ζούσε σαν νέος χρυσοχός στο Δέλβινο. Το σπίτι του ήταν δίπλα στα σπίτια κι άλλων καλαρρυτινών, του Κώτσια, του Νάσου Γατσούλη, του Σπύρου Μουσαφίρη. Ίσως οι καλαρρυτινοί αυτοί να βρέθηκαν στο Δέλβινο, επειδή οι παπούδες τους ξενιτεύτηκαν εκεί όταν ο Χουρσίτ πασάς έκαψε το χωριό μας το 1821. Ίσως πάλι και να εγκαταστάθηκαν στο Δέλβινο αργότερα, για εμπορικούς ή γι' άλλους λόγους.

Η μοίρα του Πέτρου Μουσαφίρη συνδέθηκε σταθερά μ' αυτόν τον τόπο, μια κι εκεί γνώρισε και παντρεύτηκε τη βορειοηπειρώτισσα Ευανθία Καλλιαντέρη, άξια κεντήστρα, αλλά και επαγγελματία πλέκτρια. Ο γάμος τους έγινε στο Δέλβινο στις 17 Ιανουαρίου 1918, όπου και το ζευγάρι εγκαταστάθηκε. Τόσο ο Πέτρος όσο και η Ευανθία είχαν στήσει εκεί τις δουλειές τους, ωρολογοποιείο-χρυσόχραιο-φωτογραφείο ο Πέτρος, πλεκτήριο μαζί με τη μητέρα της Κατερίνα Καλλιαντέρη η Ευανθία, που απασχολούσε πολλές δελτινιώτισσες εργάτριες στις πλεκτομηχανές.

Πολλών κοριτσιών ρούχα και προικιά πέρασαν από τα χέρια τους και μάλιστα όταν η Ευανθία ήλθε στους Καλαρύτες γύρω στο 1922, για να αναρρώσει από μια πλευρίτιδα και να ξεχαστεί λίγο από τη θλίψη της για τον πρόωρο χαμό των δύο πρωτότοκων θυγατέρων της σε βρεφική ηλικία, καταπιάστηκε με το να κεντήσει τα προικιά της ετεροθαλούς αδελφής του άντρα της, της Τασώς Μουσαφίρη. Με τον καθαρό αέρα των Καλαρρυτών η Ευανθία έγινε

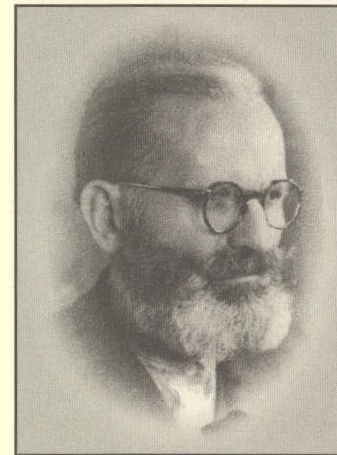
«περδίκι» και επέστρεψε στο Δέλβινο, όπου απέκτησε το τρίτο κατά σειρά παιδί της την Κασσιανή αργότερα τα άλλα τέσσερα, την Ιφιγένεια, το Δαμιανό, την Ευθαλία και την Ευτέρπη. Γεννήθηκαν όλα τους στο Δέλβινο. Επειδή όμως τα παιδιά μιλούσαν περισσότερο τα αλβανικά και λιγότερο την πατρική τους γλώσσα, ο Πέτρος Μουσαφίρης τα έστειλε γύρω στα 1936 με τη γιαγιά τους την Κατερίνα στα Γιάννενα, ώστε να παρακολουθήσουν το ελληνικό σχολείο. Στο Δέλβινο ανέβαιναν μόνο στις διακοπές.

Όταν τον Οκτώβριο του 1940 ξεσπάει ο πόλεμος με τους Ιταλούς, τα πέντε παιδιά βρίσκονται μόνα με τη γιαγιά, ξεκομμένα από τους γονείς τους, στα Γιάννενα. Ο Πέτρος Μουσαφίρης συλλαμβάνεται από τους Ιταλούς και στέλνεται εξόριστος στη Σκόντρα της θόρειας Αλβανίας. Η Ευανθία Μουσαφίρη παραμένει αποκλεισμένη στο Δέλβινο, απ' όπου η έξοδος απαγορεύεται.

Ο βομβαρδισμός των Ιωαννίνων από τους Ιταλούς στις 2 Νοεμβρίου του 1940 βρίσκει τα παιδιά στο σχολείο. Τρέχει έντρομος να τα παραλάβει ο θείος τους Σπύρος Μουσαφίρης, πρώτος εξάδελφος του πατέρα τους μαζί με τον άλλο θείο τους το Χρήστο, χρυσοχό κι αυτόν, που μόλις είχε επιστρέψει από τη Ρώμη, όπου εργαζόταν δίπλα στους αδελφούς Νέση. Φορτώνουν τα παιδιά όπως-όπως σε λίγα μουλάρια και τα στέλνουν με τη γιαγιά τους στους Καλαρύτες, να παραμείνουν στο Μουσαφίραϊκο κονάκι, μέχρι να ηουχάσει η κατάσταση. Τέσσερις μήνες πέρασαν τα παιδιά επάνω στο χωριό. Τέσσερις μήνες έπαιζαν αμέριμνα και καλοταΐζονταν από τη θεία τους την Καλλιόπη, ούζυγο του Σπύρου, παρέα με τα ξαδέλφια τους τον Πολυθάκη και τη Μαρίκα Μουσαφίρη. Ήταν καταχείμωνο. Το χωριό ήταν όλο σκεπασμένο με χιόνι και η πιτσιρικαρία περνούσε ζωή χαρισάμενη. Η θεία Καλλιόπη ζύμωνε ψωμί στην πινακωτή με αλεύρι που προμηθευόταν από τα Τρίκαλα. Για καύσιμο στο φούρνο και στη μασίνα υπήρχαν πάντα οι αποξηραμένες «βουνιές» ζυμωμένες με χορτάρια. Ψηλά στην προτίμηση των παιδιών βρίσκονταν οι χορτόπιτες της θείας, η πλατσίντα, το κουρκούτι δηλαδή από καλαμποκάλευρο, νερό, λάδι, ίσως και λίγο τυρί, ψημένο σε ταψί στο φούρνο. Χαράς ευαγγέλια όταν συνοδευόταν με μέλι καλαρρυτιώτικο ή ζάχαρη. Άλλη ανυ-

Κ Α Λ Α Ρ Ρ Υ Τ Ι Ν Ο Υ Σ Χ Ρ Υ Σ Ο Χ Ο Ο Υ Σ

Ο Π. Μουσαφίρης όπως επέστρεψε από την εξορία.

πέρβλητη λυχουδιά ήταν τα σπιτικά μακαρόνια με φρέσκο βούτυρο ή μαγειρεμένα με πουλάκια, που τα μεγαλύτερα παιδιά έπιαναν με ξώβερ-γες. Για τη λιγούρα υπήρχαν πάντοτε ξερά κράνα και καρύδια. Τι άλλο θέλανε τα ξαδέλφια για να θεωρήσουν τους χειμωνιάτικους αυτούς μήνες του 1940-41 στους Καλαρύτες σωστό πανηγύρι; Μα το πιο διασκεδαστικό περιστατικό του μαγικού τετραμήνου ήταν, κατά γενική ομολογία, τότε που ο γάιδαρος έφαγε το απλωμένο τραπεζομάντιλο της θείας Καλλιόπης, επειδή μοσχομύριζε ψωμί! «Κακό χρόνο να 'χεις!» του φώναζε επί ώρα έξαλλη η θεία, τυλιγμένη στα χοντρά μάλλινα σκουτιά της.

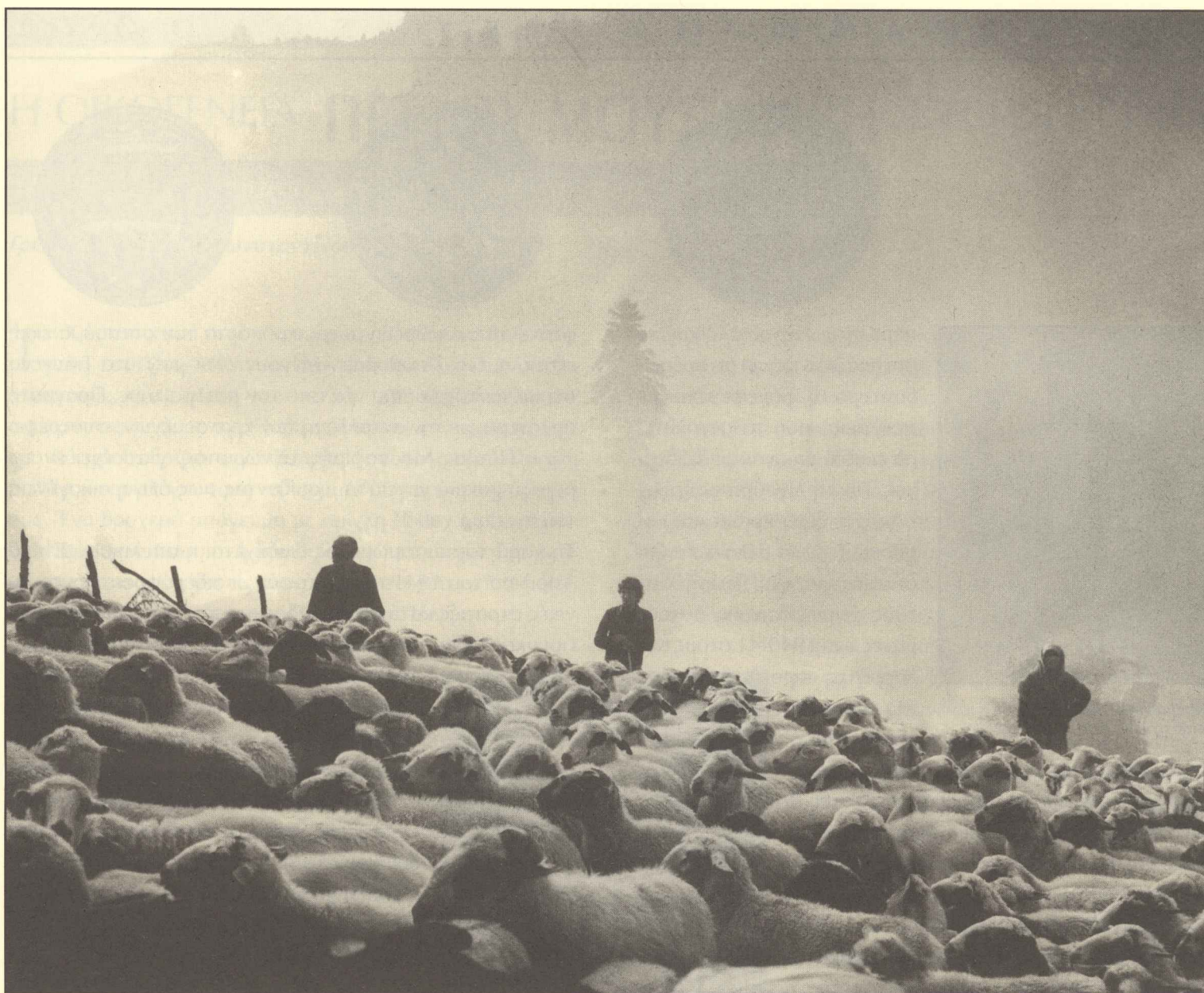
Οι μέρες κύλιαν πολύ γρήγορα και μαζί με το παιχνίδι, τα παιδιά έμαθαν να μιλούν και τα βλάχικα. Ωστόσο οι εξελίξεις στη χώρα ήταν γοργές. Ο Μεταξάς πεθαίνει στις 29 Ιανουαρίου του '41 και τον διαδέχεται πρωθυπουργός ο Αλέξανδρος Κορυζής. Αρχές Μαρτίου διαφαίνεται πια ότι ο ιταλικός πόλεμος έχει αποτύχει και οι έλληνες κατέχουν την Κορυτσά, Μοσχόπολη, Πρεμετή, τους Άγιους Σαράντα, το Αργυρόκαστρο, το Δέλβινο. Η Βόρεια Ήπειρος είναι ελεύθερη. Μέσα στη γενική ευφορία αποφασίζεται τα παιδιά να επιστρέψουν στα Γιάννενα. Καβαλικεύουν πάλι τα μουλάρια και δρόμο πίσω στην πόλη. Το βράδυ της επιστροφής διανυκτερεύουν σε χάνι, κι όπως ήταν όλα τους ξεσηκωμένα και χαρούμενα, επιδίδονται σε τρελές σκανταλιές. Κατά λάθος γκρεμίζουν το ένα τζάκι και καίνε το καπέλο του χωροφύλακα, που για κακή του τύχη βρίσκεται κι εκείνος στο χάνι. Ευτυχώς, γρήγορα τα παίρνει ο ύπνος μέχρι το ξημέρωμα.

Στη Βόρεια Ήπειρο η Ευανθία Μουσαφίρη αδημονεί να ξανδεί τα παιδιά της. Μαζί με άλλους βορειοηπειρώτες αποφασίζει να φύγει από το Δέλβινο με κούρσα, με προορισμό τα Γιάννενα. Ο δρόμος κακός και γεμάτος πάγο ακόμα. Μακριά από τα Γιάννενα, επάνω στο βουνό, η κούρσα ακινητοποιείται. Ο πάγος κλείνει το δρόμο. Η Ευανθία αποφασισμένη να δει πάση θυσία τα παιδιά, ζαλώνεται τη βαλίτσα της και συνεχίζει έρποντας στα τέσσερα. Κάποτε

φτάνει αποκαμωμένη μέχρι την πόρτα του σπιτιού κι εκεί, εξαντλημένη λιποθυμεί. Μένουν όλοι μαζί στα Γιάννενα περιμένοντας κάποια νέα από τον πατέρα τους. Πράγματι, αργότερα, με την ανταλλαγή των κρατουμένων, επιστρέφει και ο Πέτρος Μουσαφίρης, αγνώριστος, γιατί έχει εν τω μεταξύ μακριά γενειάδα, νομίζοντας πως όλη η οικογένειά του έχει πια χαθεί.

Τη χαρά του ανταμώματος διαδέχεται η απελπισία. Στις 6 Απριλίου του 1941 προελαύνουν οι σιδερόφρακτες γερμανικές στρατιές κατά της Ελλάδας και της Γιουγκοσλαβίας. Η Γιουγκοσλαβία υποχωρεί και η Ελλάδα συμπτύσσεται. Στις 18 του ίδιου μήνα αυτοκτονεί ο πρωθυπουργός και ο βασιλιάς Γεώργιος ο Β' αφού διορίσει νέο πρωθυπουργό τον Εμμανουήλ Τσουδερό, φεύγει στην Κρήτη και σε λίγες μέρες στην Αίγυπτο. Στις 27 Απριλίου οι γερμανοί μπαίνουν στην Αθήνα. Τότε αρχίζει η πείνα. Ο Πέτρος Μουσαφίρης αποφασίζει να γυρίσουν όλοι πίσω στο Δέλβινο για καλύτερα. Εκεί, βρίσκουν το σπίτι τους άδειο και λεηλατημένο όπως και τα διπλανά. Στον ελληνοϊταλικό πόλεμο τα περισσότερα σπίτια της πόλης επιτάχτηκαν. Το διπλανό είναι ακόμα επιταγμένο. Απογοητευμένοι επιστρέφουν στα Γιάννενα μαζί με άλλους Έλληνες, όμως όχι για πολύ. Η κατάσταση και εδώ είναι δραματική. Ξανά πίσω στο Δέλβινο, όμως η κατάσταση έχει αλλάξει. Οι αλβανοί συνεργάζονται τώρα με τους γερμανούς κι εκείνοι τους υπόσχονται ελληνικά εδάφη. Σύντομα απελαύνουν όλους τους Έλληνες υπηκόους. Η οικογένεια διώχνεται από το σπίτι της, ενώ η γιαγιά Κατερίνα που έχει την αλβανική υπηκοότητα, απογορεύεται να φύγει. Από τα λιγοστά έτσι κι αλλιώς απομείναντα υπάρχοντά τους, δεν επιτρέπεται να πάρουν μαζί τους τίποτα. Τους ψάχνουν για τιμαλφή, για αντικείμενα αξίας, για αναμνηστικά. Την τελευταία στιγμή, η μικροκαμωμένη Ιφιγένεια Μουσαφίρη το σκάει από τους στρατιώτες και χώνεται κρυφά στο σπίτι από το φεγγίτη. Αρπάζει το κασελάκι με τα εργαλεία αργυροχρυσόχραιο του πατέρα της και τα παίρνει κρυφά μαζί της.

Η οικογένεια του Πέτρου Μουσαφίρη δεν επέστρεψε ποτέ πια στο Δέλβινο. Έζησε στα Γιάννενα και προσπάθησε να ξαναφτιάξει τη ζωή της από την αρχή, για μιά ακόμα φορά. Μόνο η Ιφιγένεια επέστρεψε δύο φορές αφού άνοιξαν τα σύνορα. Ο δρόμος με τα παλιά καλαρρυτιώτικα σπίτια έχει ολόκληρος ξαναχτιστεί. ■

Χειμώνας, Πίνδος 1964.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΥ ΚΩΣΤΑ ΜΠΑΛΑΦΑ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ*

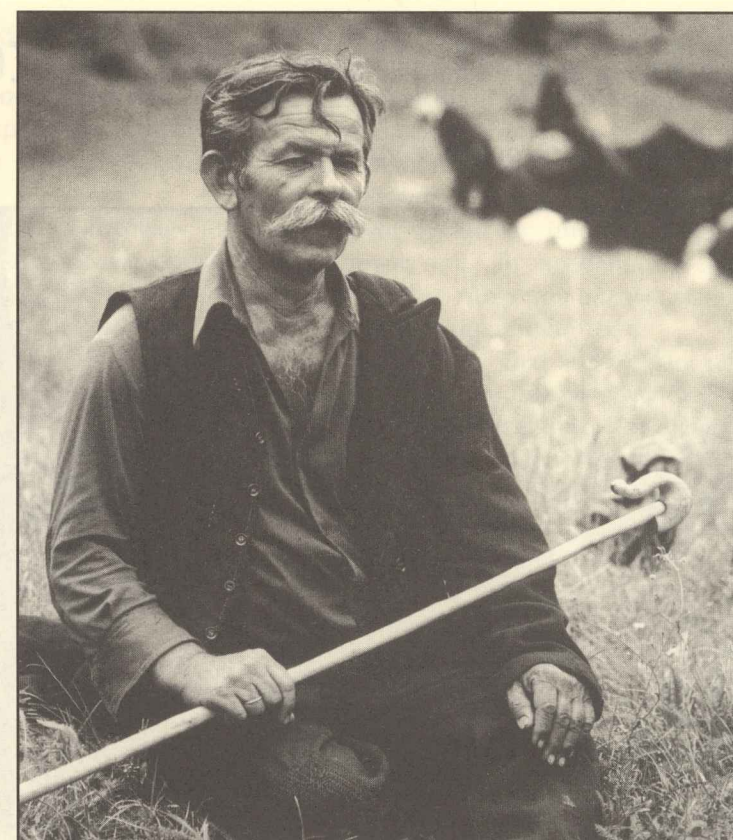
Ο Κώστας Μπαλάφας κατέγραψε με το φακό του την καθημερινή ζωή του απλού βιοπαλεστή, του απλού Έλληνα από το 1940 μέχρι τις μέρες μας. Επίκεντρο της τέχνης του είναι ο Άνθρωπος. Ουμανιστής και κοινωνικά ευαίσθητος, ο φωτογράφος σταματά με σεβασμό στις εικόνες και στα πρόσωπα που τον «αγγίζουν». Οι μορφές που απεικονίζει είναι αγέρωχες και δυνατές ακόμα και μέσα στις δύσκολες στιγμές της ζωής τους ή στον αγώνα τους για το μεροκάματο. Οι συνθέσεις του είναι ανεπιτήδευτες και απλές. Τίποτα δεν είναι σκηνοθετημένο. Όλα έχουν μια ρεαλιστική ματιά, μια αμεσότητα. Κινητήρια δύναμη της τέχνης του Κώστα Μπαλάφα είναι ο κοι-

νωνικός προβληματισμός και η καταγραφή του υπαρκτού. Ο Μπαλάφας αγαπά την πατρίδα του την Ήπειρο και την ύπαιθρο. Η Πίνδος και η ζωή στους ορεινούς της οικισμούς κατέχει μια ξεχωριστή θέση στο έργο του. Οι τσέλιγκες με τη μοναχική ζωή τους στο βουνό, στους κάμπους και στο δρόμο για τα ορεινά βοσκοτόπια αποτελούν σημείο αναφοράς. Ξεχωρίζουν τα εξαιρετικά πορτραίτα τους. Το ίδιο τον συγκινεί και η ηπειρώτισσα μάνα, που παλεύει διαρκώς με τις αντίξοες καιρικές συνθήκες, με τις κακοτοπιές, με τη φτώχεια και τις ασταμάτητες ευθύνες των παιδιών, του σπιτιού, των ηλικιωμένων γονιών, των κατοικίδιων, των αγρών.

* Σ.Σ. Οι φωτογραφίες του Κώστα Μπαλάφα είναι από το αντίστοιχο Λεύκωμα του Μουσείου Μπενάκη.

Βάβω με τα εγγόνια, 1959.

Καλαρρυτινός τσέλιγκες, 1979.

**Ερώτηση στον κ. Μπαλάφα: Ποια είναι η καλύτερη φωτογραφία σας;
Απάντηση: Αυτή που δεν έβγαλα ακόμη.**

“Η μοίρα αυτού του τόπου και του λαού είναι να γράφει πάντα με αίμα και δάκρυα την ιστορία του.”

Ο Κώστας Μπαλάφας περπάτησε απ' άκρη σ' άκρη την Ελλάδα φωτογραφίζοντας την απλή πραγματικότητα της ζωής, πάντα εστιάζοντας το φακό του στον άνθρωπο του μόχθου. «Δέσμιος με τη μοίρα και αλυσοδεμένος με το ταλέντο του», όπως λέει ο ίδιος δε σταμάτησε ποτέ να ψάχνει νέες εικόνες. «Προσπάθησα να περισώσω αυτά που τρώει ο χρόνος», εξομολογείται.

Έτσι, αργότερα μελέτησε με το φακό του τα έθιμα των κοινωνικών ομάδων που συνάντησε –γιορτές, θρήνους, τελετές– και τα κατέγραψε σ' όλη τους την ένταση. Παράλληλα ασχολήθηκε και με τη φωτογράφιση και μελέτη της λαϊκής αρχιτεκτονικής. Μίλησε με νοσταλγία για τις φορές που βρέθηκε στους Καλαρρύτες και μας δήλωσε θαυμαστής της αρχιτεκτονικής του χωριού. Κατά τη γνώμη του μάλιστα τη σημαντικότερη λαϊκή αρχιτεκτονική της Πίνδου την έχουν οι Καλαρρύτες και κατά δεύτερο λόγο το Συρράκο.

Ο Κώστας Μπαλάφας γεννήθηκε το 1920 στην Κυψέλη (Χώσσειψη) των Τζουμέρκων από γονείς αργότες. Φοίτησε στη Γαλακτοκομική Σχολή Ιωαννίνων το 1936, αλλά γρήγορα τον τράβηξε η φωτογραφία. Το 1940-44 προσχωρεί στο Ε.Α.Μ. και φωτογραφίζει το αντάρτικο στην Ήπειρο και μετά τον εμφύλιο. Το 1951 αρχίζει να εργάζεται ως φωτογράφος στη ΔΕΗ ενώ παράλληλα ασχολείται με τον κινηματογράφο και το ντοκυμαντέρ. Φωτογραφίζει στα επόμενα,

χρόνια σ' όλη την Ελλάδα αλλά κυρίως στην Ήπειρο, στα Μετέωρα και για τη ΔΕΗ την κατασκευή υδροηλεκτρικών έργων. Ζει τώρα σαν συνταξιούχος με την οικογένειά του στο Χαλάνδρι. Το σύνολο της καλλιτεχνικής του προσφοράς τιμήθηκε επανειλημμένα από το Υπουργείο Πολιτισμού.

Φωτογραφίες της έκθεσης αυτής παρουσιάστηκαν και το 1995 στο φωτογραφικό κέντρο Σκοπέλου στο πλαίσιο του αφιερώματος «Παρουσίες - Μελετζής, Μπαλάφας, Τλούπας».

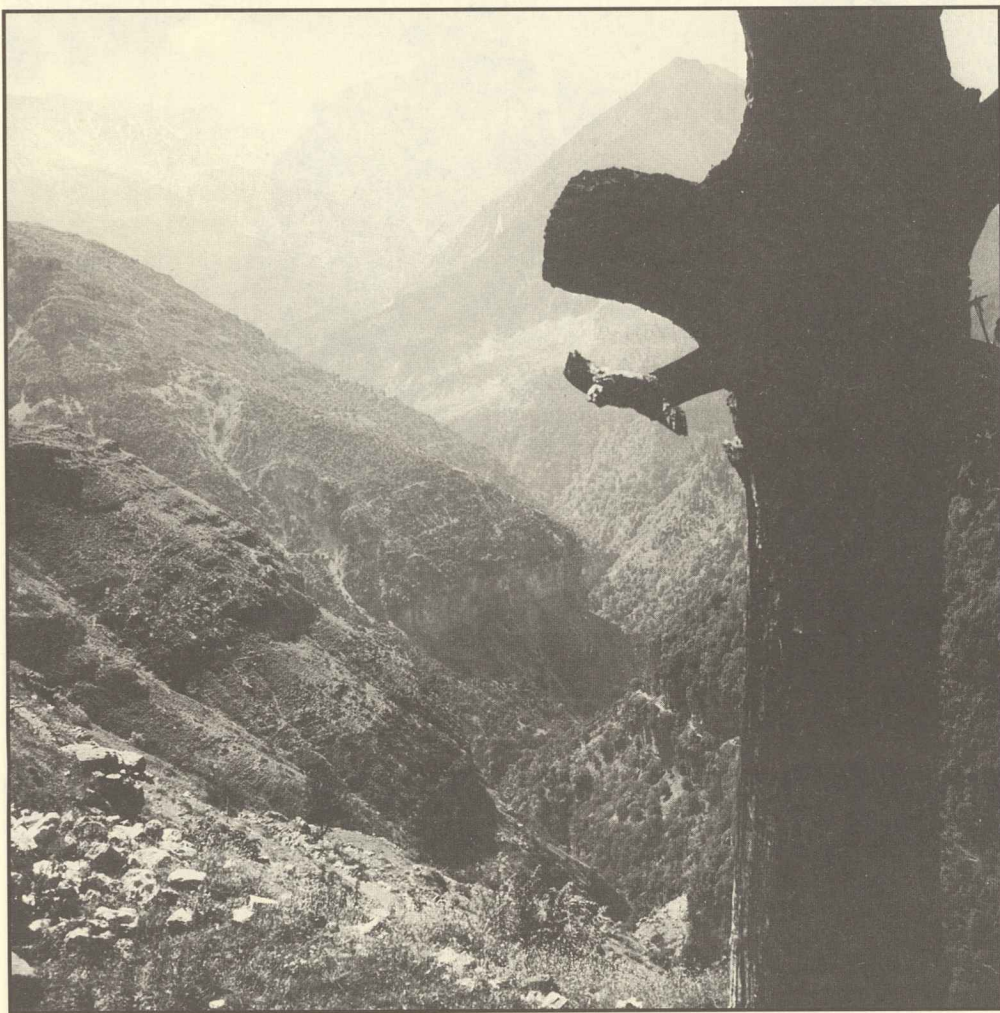
ΠΡΟΤΑΣΗ: Η έκδοσή μας προτείνει και θα εργαστεί προς αυτή την κατεύθυνση, να γίνει μόνιμη έκθεση φωτογραφιών σε κατάλληλη αίθουσα των Καλαρρυτών των Μελετζή-Μπαλάφα-Τλούπα και να τυπωθούν σε βιβλίο όλες οι φωτογραφίες τους που έχουν καλαρρυτινά θέματα. Βοηθείστε μας να κάνουμε το όνειρό μας πραγματικότητα. ●

Ο Κώστας Μπαλάφας με τη διοργανώτρια της έκθεσης κ. Φανή Κωνσταντίνου.

Πτυχές προβλημάτων των Καλαρρυτών

του Ιωάννη Γ. Θεοχάρη, τ. Λυκειάρχη.*

Η Χαράδρα του Καλαρρυτικού.

Φωτογραφία Βασίλη Μπακαγιάννη 1962

«Το γε νυν έχον», η υπάρχουσα κατάσταση, το σύνολο των υπαρκτών δεδομένων, με μία λέξη η πραγματικότητα είναι δυσπρόσιτη ή και απρόσιτη. Για να τη δεις πρέπει να έχεις «μάτια για να δεις». Η όραση, η αντίληψη μορφής των αντικειμένων, εναλλαγής των κινήσεων και αποστάσεων, καθώς και της διαφοροποίησης των χρωμάτων και των αποχρώσεων συνάδει με την ταυτότητα, τα χαρακτηριστικά της εικόνας. Παρά ταύτα εμφανίζεται, φανερώνεται, δείχνεται συχνά η βέβηλη άποψη από τους αμβλύνους και άντε να αποδείξει ότι το κουνούπι δεν είναι βόδι. Απ' αυτό προκύπτει, έστω σχηματικά, ότι η ιδέα της σύνεσης, της φρόνησης, της περίσκεψης, σχετίζεται καθαρά με την ουσιαστική προσέγγιση της πραγματικότητας. Οι ζωντανοί οργανισμοί έχουν προβλήματα, ζητήματα που τίθενται για επίλυση. Μόνο οι νεκροί δεν έχουν προβλήματα.

Τα κοινωνικά προβλήματα, αυτά που ανήκουν, αναφέρονται ή αναπτύσσονται στην κοινωνία, βρίσκουν την επίλυσή τους από τα αιρετά μέλη της, τους άρχοντες ή από φωτισμένα μέλη της. Αρωγός στα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα η πολιτεία, όταν δεν υπνώνττει. Ας πλησιάσουμε το σκιαγράφημα του κεφαλοχωριού Καλαρρύτες στις αητοφωλιές της Πίνδου με τη διεθνή ιστορική και πολιτιστική ακτινοβολία. Το κεφαλοχώρι, παλιά Δήμος, Καλαρρύτες της Πίνδου της επαρχίας Δωδώνης του νομού Ιωαννίνων έχει υψόμετρο 1280 μέτρα στην πλατεία του χωριού. Ο Μπάρος έχει υψόμετρο 2191 μέτρα. Το χωριό έχει πορεία χιλιετιών με αρχαίο ανεξερεύνητο οικισμό το Άβατον. Το αρχοντοχώρι, πριν από το ολοκαύτωμα για την εξέγερσή του το 1821 κατά του τουρκικού ζυγού, ανθούσε και αριθμούσε μία ανεπτυγμένη κοινωνία έξι χιλιάδων κατοίκων. Οι κάτοικοι ζούσαν

από την κτηνοτροφία, αργυροχρυσοχοΐα και το εμπόριο στον ελλαδικό και εξωελλαδικό χώρο. Φαίνεται να είχε κτηνοτροφικό χαρακτήρα. Η πραγματικότητα είναι άλλη, οι Καλαρρύτες στην ακμή τους είχαν αστικό χαρακτήρα! Από το 1480 δέχτηκαν οι Καλαρρύτες να καταβάλουν φόρον εις την Βαλιδέ σουλτάναν (την βασιλομήτορα) με αντάλλαγμα πρόνομια. Έτσι έγιναν οι Καλαρρύτες κέντρο ανεξάρτητης ομοσπονδίας και περιλάμβανε και τα γειτονικά χωριά στη φροντίδα τους. Οι Καλαρρύτες εξελίχθηκαν σε υποδειγματικό εμπορικό και βιομηχανικό κέντρο: κατεργασίας δερμάτων, γουνοποιΐας και κυρίως αργυροχρυσοχοΐας με συναλλαγές με τις χώρες της Ευρώπης. Ο κλάδος της αργυροχρυσοχοΐας οφείλει πλείστα για τη γέννηση, ανάπτυξη και εξάπλωση της κατεργασίας των ευγενών μετάλλων. Αυτή την ώρα, που γράφονται αυτά, κυριολεκτικά οι πρώτοι καλλιτέχνες στον κόσμο σε χρυσά, αργυρά κοσμήματα και πολύτιμους λίθους είναι η οικογένεια Βούλγαρη (Bulgarī) της Ρώμης, τρίτης γενιάς, που ο γενάρχης της, ο αρχιμάστορας του ασημιού Σωτήρης Βούλγαρης, είναι γέννημα θρέμμα Καλαρρυτιώτης. Παράλληλα με την εμπορική, βιομηχανική και βιοτεχνική ακμή των Καλαρρυτών το κεφαλοχώρι της Πίνδου παρουσίασε μεγάλη πνευματική άνθηση. Ο Γάλλος Πουκεβίλ, που επισκέφτηκε το κεφαλοχώρι το 1815 αναφέρει ότι θρήκε «πλουσιωτάτην βιβλιοθήκην» με πολλά κλασσικά ελληνικά και ξενόγλωσσα έργα. Βρήκε ακόμη να διαβάζονται όλες οι Ευρωπαϊκές εφημερίδες της εποχής. Από το όνομα στο σχολείο των Καλαρρυτών προήλθαν πολλοί επιφανείς άντρες που δόξασαν τον Έλληνα άνθρωπο, το χωριό και την Πατρίδα! Το 1803 ο Αλή Πασάς των Ιωαννίνων κατάργησε τα προνόμια του χωριού. Αυτό αποτέλεσε πλήγμα στην ακμή του. Παρά ταύτα οι Καλαρρύτες διατήρησαν το οικονομικό και πνευματικό τους εύρος μέχρι τα μέσα του 1821, οπότε καταστράφηκαν από τις ορδές του Χουρσίτ Πασά, ως πρωτοστάτες στην επανάσταση. Οι Καλαρρυτιώτες ζήτησαν σωτηρία στα βουνά, και σε μέρη του εσωτερικού και του εξωτερικού, όπου μετέδωσαν την αργυροχρυσοχοΐα και πολλά άλλα στοιχεία πολιτισμού που διέθεταν οι δημιουργ-

γοί Καλαρρυτιώτες. Μη ξεχνάμε οι δημιουργοί, οι «μονάδες» στην πολιτιστική πραγματικότητα δεν βγαίνουν από τη μία ημέρα στην άλλη και η διάκρισή τους προϋποθέτει αγώνες και μόχθο ετών. Σήμερα οι Καλαρρυτιώτες του καιρού μας ζούμε στην κρίση του σύγχρονου κόσμου με τη θεώρηση, τη θέαση, με την οπτική γωνία της αναγέννησης του κεφαλοχωριού μας. Θα σημειώσουμε εν παρόδω γενικά ότι η ιδιωτική πρωτοβουλία στους καιρούς μας κράτησε καθαρά δυναμική στάση και το χωριό στέκεται στα πόδια του. Προσεγγίζουμε, πλησιάζουμε, εξετάζουμε, αντιμετωπίζουμε ελάχιστες πτυχές των προβλημάτων των Καλαρρυτών.

ΤΟ ΟΝΟΜΑ

Το όνομα Καλαρρύτες ουτιδανοί τινές το θεώρησαν τοπωνύμιο μαντριού και επέβαλαν την γραφή: «Καλαρίτες». Ω, του άγους!!! Ο τόμος: «ΗΠΕΙΡΟΣ 4.000 χρόνια Ελληνικής Ιστορίας και πολιτισμού» έργο συλλογικό με γενική εποπτεία του Μ. Β. Σακελλαρίου, Ακαδημαϊκού, έκδοση: Εκδοτική Αθηνών Α.Ε., Αθήνα 1997 αναφέρει και γράφει: «Καλαρρύτες» (με δύο ρο και ύψιλον) (σελ. 22, 31, 104, 241, 243, 251, 275, 302, 349, 426). Η πλειάδα των συντακτών του τόμου, διαπρεπείς καθηγητές πανεπιστημίου, γνωρίζουν επισημασμένα την ορθή γραφή του κεφαλοχωριού Καλαρρύτες τη γραφή που σεβάστηκαν αιώνες! Τάχιστα πρέπει να γίνουν οι δέουσες ενέργειες για την επαναφορά της σωστής γραφής του ονόματος του χωριού.

ΟΙ ΚΑΤΟΙΚΟΙ

Έχει κατοίκους το χωριό; Η απάντηση στο τραγικό ερώτημα είναι: λίγους το χειμώνα μόνιμους κατοίκους. Τον υπόλοιπο χρόνο, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες το κεφαλοχώρι μας σφύζει από ζωή και θυμίζει της παλιές καλές εποχές της ακμής του. Η μόνη δύναμη που θα κρατήσει ολόκληρο ενεργό πληθυσμό στο χωριό είναι η εργασία, η επαγγελματική απασχόληση όλη τη διάρκεια του χρόνου. Υπάρχουν σύγχρονα επαγγέλματα που θα δώσουν δουλειά στον κόσμο και μόνιμη διαμονή με υγεία και χαρά στο χωριό; Σαφέστατα υπάρχουν. Φυσικά πρέπει να αναζητηθούν. Ένα παράδειγμα. Μια ξεχασμένη τέχνη των Καλαρρυτιωτών της ξενιτιάς είναι η αγγειοπλαστική, η τέχνη της κατασκευής αγγείων, η κεραμεική. Αν δώσουν υποτροφίες σε νέους του χωριού που έχουν κλίση, πνευματική προδιάθεση, ταλέντο οι ιδιώτες, η Κοινότητα του χωριού ή η Πολιτεία. Έτσι το χωριό θα αποκτήσει κεραμοποιούς, εξειδικευμένους τεχνίτες κεραμικών ειδών, που ζητούν να αγοράσουν οι πολυπληθείς τουρίστες του χωριού μας. Παράλληλα θα βρεθούν νέοι και για άλλα

επαγγέλματα που έχουν ψωμί και ζουν οικογένειες. Έτσι το χωριό θα ανασάνει, το σχολείο θα γεμίσει παιδιά και η ερήμωση της ορεινής χώρας θα πάψει να εστιάζει δεινά και όλεθρο. Το θέμα της επιστροφής κατοίκων σε χωριά που έχουν προϋποθέσεις προκοπής είναι μείζον. Στις ημέρες μας «φευ» έχει καταντήσει κοινότοπος λόγος. Η θετική λύση είναι εθνικό θέμα απαιτεί αναπόφευκτα σαν ως αντάλλαγμα την θετική παρέμβαση της Πολιτείας με σοβαρότητα και υπευθυνότητα.

Ο ΔΡΟΜΟΣ

Η οδική σύνδεση Ιωαννίνων-Καλαρρυτών με ασφαλτοστρωμένο δρόμο είναι γεγονός. Παρουσιάζει σε ορισμένες μεριές επικίνδυνες καθιζήσεις, ολισθήσεις εδάφους πρέπει η αρμόδια υπηρεσία της Νομαρχίας Ιωαννίνων να τις διορθώσει: Ακόμη στον συνοικισμό Κηπίνας, πριν θρηνησουμε θύματα, πρέπει να γίνουν διαπλατύνσεις. Δυστυχώς ο δρόμος του χωριού μας προς τη Θεσσαλία είναι χωματόδρομος σε κακή κατάσταση για τους προβατοτρόφους. Η απόσταση του απαράδεκτου χωματόδρομου είναι 20 (είκοσι) χιλιόμετρα. Τον λόγο έχουν η Νομαρχία Ιωαννίνων και η Νομαρχία Τρικάλων. Απ' αυτόν τον δρόμο διακινούνται οι οικογένειες των τοσπαναράων την άνοιξη και το φθινόπωρο. Ακόμη τα κτηνοτροφικά προϊόντα απ' την παραγωγή στην κατανάλωση απ' αυτού περνούν.

ΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΟΙ

Οι Καλαρρύτες στη ακμή τους διατηρούσαν στις βοσκές της Πίνδου στους θερινούς μήνες και το χειμώνα στη Θεσσαλία 36.000 (τριάντα έξι χιλιάδες) πρόβατα. Απ' αυτά με σκληρή δουλειά ξωμάχου ζούσαν καλά με τις φαμίλιες και το διός τους. Σήμερα την ώρα που γράφουμε, οι προβατοτρόφοι των Καλαρρυτών τα έχουν στο Θεσσαλικό κάμπο και θα ανεβάσουν την άνοιξη στην Πίνδο 16.000 (δέκα έξι χιλιάδες) πρόβατα. Η μείωση της προβατοτροφίας του χωριού μας κατά 20.000 (είκοσι χιλιάδες) οφείλεται στην αδιαφορία της πολιτείας για τους ήρωες της ορεινής υπαίθρου. Δεν υπάρχουν ανεκτές συνθήκες ζωής στις θερινές βοσκές. Ζουν σε τριτοκοσμικές συνθήκες βίου. Τυροκομούν σε απαράδεκτες πρόχειρες καλύβες. Δεν υπάρχει σύγχρονο τυροκομείο για να τυροκομήσει το μοναδικό σε ποσότητα και γεύση γάλα της Πίνδου. Πρέπει το συντομότερο δυνατό να γίνουν μελέτες για σύγχρονο τυροκομείο και ψυγεία. Έτσι οι ξωμάχοι δεν θα εγκαταλείψουν τα περήφανα βουνά μας. Οι θέσεις μας είναι ένα σκαρίφημα για την όλη θετική λύση.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Το πεδίο εκδήλωσης της σύγχρονης πολιτιστικής ζωής που αποτελεί στόχο μας στο χωριό μας, δεν υπάρχει, δεν υφίσταται, απουσιάζει. Συγκεκριμένα: Ο άνθρωπος, ιδιαίτερα ο νέος, είναι βγαλμένος από την αλήθεια της εποχής του. Τα προβλήματα είναι σχεδόν τα ίδια. Αυτό που αλλάζει είναι η μορφή και η αντιμετώπισή τους. Πιο συγκεκριμένα: Στο κεφαλοχώρι μας Καλαρρύτες δεν υπάρχουν οργανωμένοι χώροι άθλησης: γήπεδο μπάσκετ, γήπεδο ποδοσφαίρου, χιονοδρομικό καταφύγιο κ.λ.π. Ο νέος τί να κάνει να παίξει ραμί στο καφενείο και να κατεβάζει αλκοόλ; Βιβλιοθήκη, αίθουσες πιγκ-πογκ, σκακιού κ.λ.π. λείπουν. Δεν προσπαθούμε να δείξουμε τι λείπει απ' το χωριό μας, διότι οι ελλείψεις είναι παντελές. Ενδεικτικά θυμίζουμε τις απαραίτητες ελλείψεις για να στησουμε με κάποια ενέργεια το γκρίζο σκηνικό των ελλείψεων. Είναι ανάγκη να επισημανθεί ότι το χωριό μας έχει νέους, εξαιρετους νέους που προσδεύουν στις τέχνες και στις επιστήμες. Αγαπούν το χωριό, μορφαίνουν με το γέλιο και τα νιάτα τους τα καλοκαίρια το χωριό, αλλά «φευ» δεν βρίσκουν την υποδομή για σύγχρονη ζωή στο χωριό. Με τις εν συνόψει νύξεις σε πτυχές των προβλημάτων του κεφαλοχωριού της Πίνδου Καλαρρύτες αγγίσαμε ελάχιστα θέματα. Δεν δίνουμε λύσεις. Προσπαθήσαμε να θέσουμε το πρόβλημα, το οποίο είναι εθνικό, σχετίζεται με το έθνος, τα παιδιά μας, την επιβίωσή μας. Οι Καλαρρύτες, ως ιστορία, πολιτισμός, ανθρώπινο δυναμικό, πληρούν όλες τις προϋποθέσεις ανάπτυξης και προκοπής. Οι Καλαρρύτες έχουν «δυνάμει» τα εχέγγα, τις δυναμικές δυνατότητες για την υλοποίηση έργων σύγχρονης προόδου. Ας τεθούν από τους όντως ειδήμονες του τόπου μας τα προβλήματα των Καλαρρυτών της Πίνδου, ας αξιολογηθούν, δηλαδή να καταχθούν σύμφωνα με την αξία και τη σημασία τους και να αρχίσει σταδιακά η υλοποίησή τους. Σαφώς μακριά από ατέρμονες συνεδριάσεις, «χοντρές καλημέρες» κατά το κοινώς λεγόμενο, που το αποτέλεσμά τους είναι το τέλμα και ο όλεθρος. Τη δίψα για προκοπή του κεφαλοχωριού Καλαρρύτες της Πίνδου μας την έδειξε η ιδιωτική πρωτοβουλία, ο απλός Καλαρρυτιώτης. Την χειρονομία του ο κόσμος τη δέχτηκε και την υποστήριξε. Η κίνηση επισκεπτών στο κεφαλοχώρι μας είναι μεγάλη από Καλαρρυτιώτες, φίλους των Καλαρρυτών και πολλούς Ευρωπαίους. Ας κάνει και η πολιτεία το χρέος της, όχι με λόγια, αλλά με έργα στο κεφαλοχώρι μας. ■

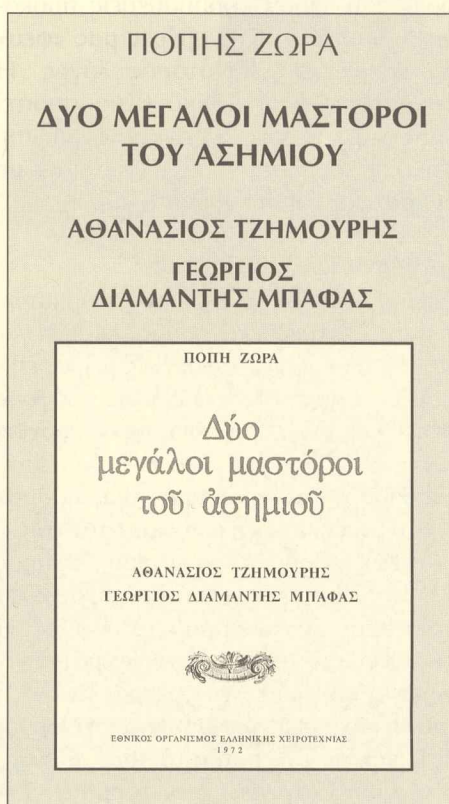
* Το άρθρο αυτό δημοσιεύθηκε και στην εφημερίδα ΠΡΩΙΝΟΣ ΛΟΓΟΣ των Ιωαννίνων, στις 25 Φεβρουαρίου 2003.

Διαβάσαμε και σας παρουσιάζουμε...

Αυτή η στήλη της έκδοσής μας θα παρουσιάζει βιβλία παλιότερης ή πρόσφατης έκδοσης με θέματα που αγγίζουν τα κοινά ενδιαφέροντα όλων μας, δηλαδή τους Καλαρρύτες, την Πίνδο και την Ήπειρο, την ιστορία, τη λογοτεχνία, τις τέχνες και τη φύση τους. Σας παρουσιάζουμε το βιβλίο της ΠΟΠΗΣ ΖΩΡΑ και έκδοση του Εθνικού Οργανισμού Ελληνικής Χειροτεχνίας, του 1972, με φωτογραφίες του καλλιτέχνη-φωτογράφου Δημήτρη.

Στη σημαντική αυτή μελέτη της, η μεγάλη ελληνίδα λαογράφος κυρία Πόπη Ζώρα ασχολείται με τους δύο κορυφαίους Καλαρρυτινούς αργυροχόους του τέλους του 18ου και των αρχών του 19ου αιώνα. Η έρευνά της στηρίχτηκε μόνο στα σωζόμενα ανυπόγραφα εκκλησιαστικά έργα των δύο καλλιτεχνών και καταδεικνύει την υψηλή αισθητική τους αξία, καθώς και την απaráμιλλη τεχνική τους αρτιότητα.

Όπως τονίζει στην εισαγωγή του βιβλίου, ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της λαϊκής τέχνης είναι ο ομαδικός τρόπος έκφρασης και η ανωνυμία των δημιουργών της. Ο λαϊκός καλλιτέχνης χρησιμοποιεί με άνεση τα πρότυπα που του κληροδότησε η παράδοση και η όποια ανανέωση γίνεται μέσα από την προσωπική επεξεργασία τους. Σπάνια, κάτω από ειδικές ιστορικές συνθήκες καταφέρνει να ξεφύγει χάρη στο ταλέντο του ένας ανώνυμος εμπειρικός καλλιτέχνης, μετά από σκληρή κοπιαστική δουλειά. Τότε δημιουργεί τα δικά του πρότυπα και στη συνέχεια αντιγράφεται εκείνος από τους υπόλοιπους. Αυτό ισχύει για τις περιπτώσεις των δύο κορυφαίων Καλαρρυτινών αργυροχόων Αθανασίου Τζημούρη και Γεωργίου Δ. Μπάφα, που σφράγισαν με τα έργα τους τη νεοελληνική εκκλησιαστική αργυροχοία. Στη χρονική αυτή περίοδο η άνοδος της νέας αστικής τάξης στον ελλαδικό χώρο οδήγησε σε μία καλλιτεχνική άνθιση, που ώθησε ιδιαίτερα την αργυροτεχνία και μάλιστα την αργυροτεχνία. Άρχισαν έτσι να εμφανίζονται ενυπόγραφα και χρονολογημένα αργυρά σκεύη φτιαγμένα σε σπουδαία εργαστήρια. Ξεχωριστή θέση ανάμεσά τους κατέχουν οι τεχνίτες και τα εργαστήρια του Συρράκου και των Καλαρρυτών, δύο κωμοπόλεων που την εποχή αυτή έχουν μεγάλη οικονομική και καλλιτεχνική ανάπτυξη. Ήδη από τον 17ο αιώνα, όσοι κάτοικοι δεν ασχολούνταν με την κτηνοτροφία, στράφηκαν στο εμπόριο και στη χειροτεχνία. Εμπορεύονταν κυρίως μακεδονικό και θεσσαλικό

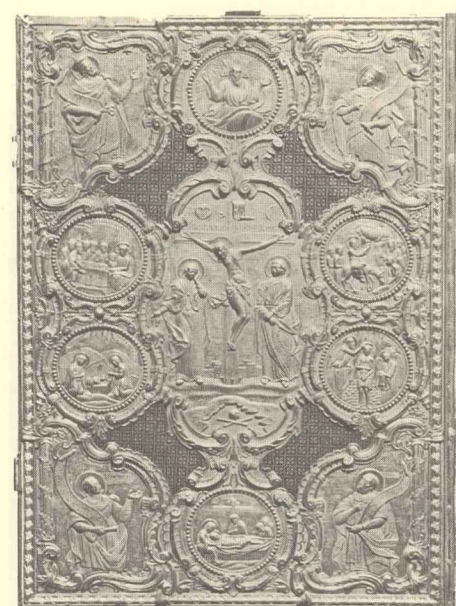
βαμβάκι, μεταξωτά, χονδρά μάλλινα υφαντά, ακατέργαστα δέρματα, γουναρικά και χρυσοκέντητες φορεσιές. Για τις εμπορικές ανάγκες ίδρυσαν καταστήματα στην Ιταλία, στη Βιέννη, στην Κωνσταντινούπολη και στη Μόσχα.

Την οικονομική ακμή ακολούθησε, όπως ήταν φυσικό, η πνευματική ανάπτυξη. Ειδικά η αργυροχοία αναπτύχθηκε σε τέτοιο βαθμό στις Καλαρρύτες, που όπως υποστηρίζει η συγγραφέας, φιλοτεχνήθηκαν εκεί ίσως τα διασημότερα αργυροχοϊκά έργα της νεώτερης Ελλάδας. Μετά την καταστροφή του χωριού το 1821 οι περισσότεροι αργυροχόοι κατευθύνθηκαν προς τα Αγγλοκρατούμενα Επτάνησα, όπου και έγιναν πασίγνωστοι κυρίως για τα εκκλησιαστικά τους έργα. Μεταξύ αυτών ήταν και ο Αθ. Τζημούρης, ο Γ. Μπάφας, οι Παπαμόσχος, Παπαγεωργίου, Πολυχρόνηδες.

Ο Αθανάσιος Τζημούρης διέτελεσε αρχιτεχνίτης του Αλή Πασά, έγινε όμως διάσημος για τα ευαγγελιοκαλύμματα που φιλοτέχνησε. Ήταν γιός του επίσης μεγάλου χρυσοκού Νικόλαου Τζημούρη. Λέγεται ότι είχε

και έναν αδελφό, που σπούδασε ζωγράφος στη Ρωσία όπου διδάχτηκε τη δυτική τέχνη. Φαίνεται ότι αυτός σχεδίαζε τις μακέτες των έργων που ο Αθανάσιος κατασκεύασε σε ασημί και χρυσό. Δεν γνωρίζουμε κατά πόσον αυτό είναι πραγματικότητα, όμως η επιρροή του Τζημούρη από τη δυτική μπαρόκ τέχνη είναι σαφής, τόσο στα περίτεχνα δαντελωτά πλαίσια των παραστάσεων, όσο και στις ίδιες τις παραστάσεις αν και αυτές διατηρούν πολλά στοιχεία από την παραδοσιακή βυζαντινή εικονογραφία.

Το ευαγγελιοκαλύμμα του Τζημούρη κατατάσσονται σε 4 τύπους με Α' τύπο εκείνον του ευαγγελίου των Καλαρρυτών. Στη Ζάκυνθο, όπου όπως φαίνεται εργάστηκε μεταξύ 1821 και 1823, οπότε πέθανε, φιλοτέχνησε τέσσερα ευαγγελιοκαλύμματα που ανήκουν στο Δ' τύπο, δηλαδή στην τελευταία και περισσότερο τυποποιημένη φάση της δουλειάς του, που χρησιμοποιεί από το 1810 περίπου. Ο Τζημούρης δημιούργησε εμπορικά πρότυπα καλύμματα που τελειοποίησε σταδιακά. Σε ανεξάρτητες παραστάσεις τοποθετεί συστηματικά στο κέντρο τη Σταύρωση (πίσω) και την Ανάσταση (πρόσψη), πλαισιωμένες με έξι σκηνές από τη ζωή του Ιησού και τέσσερις προφήτες στις γωνίες. Οι παραστάσεις στις ακριβές παραγγελίες, όπως στο Ευαγγέλιο της Μονής Αγ. Βησσαρίωνος (1818), επιχρυσώνονται με κοκκινωπό φύλλο χρυσού στο χέρι, ενώ ο «κάμπος» αποτελείται από φύλλο ασημένιο δουλεμένο με «σαβάτι», σε επαναλαμβανόμενα μικροσκοπικά μοτίβα. Τα κοσμικά έργα του παραμένουν άγνωστα εξαιτίας της ανωνυμίας που επικρατεί στη λαϊκή τέχνη. Τα ευαγγελιοκαλύμματα ωστόσο είναι υπογεγραμμένα και αναφέρουν ταυτόχρονα τον τόπο παραγωγής. Συμπληρωμένα με το χέρι υπάρχουν ο αύξων αριθμός του έργου, η τιμή και η υπογραφή του καλλιτέχνη. Σφραγίδες του Τζημούρη υπάρχουν σε επτανησιακά έργα του. Ο τύπος της στάχωσης που συνέλαβε ο Τζημούρης, με

Αθ. Τζημούρης.
Ευαγγέλιο της Μονής Αγ. Βησσαρίωνος

Γ. Μπάφας.
Ευαγγέλιο της Χρυσοπηγής Ζακύνθου.

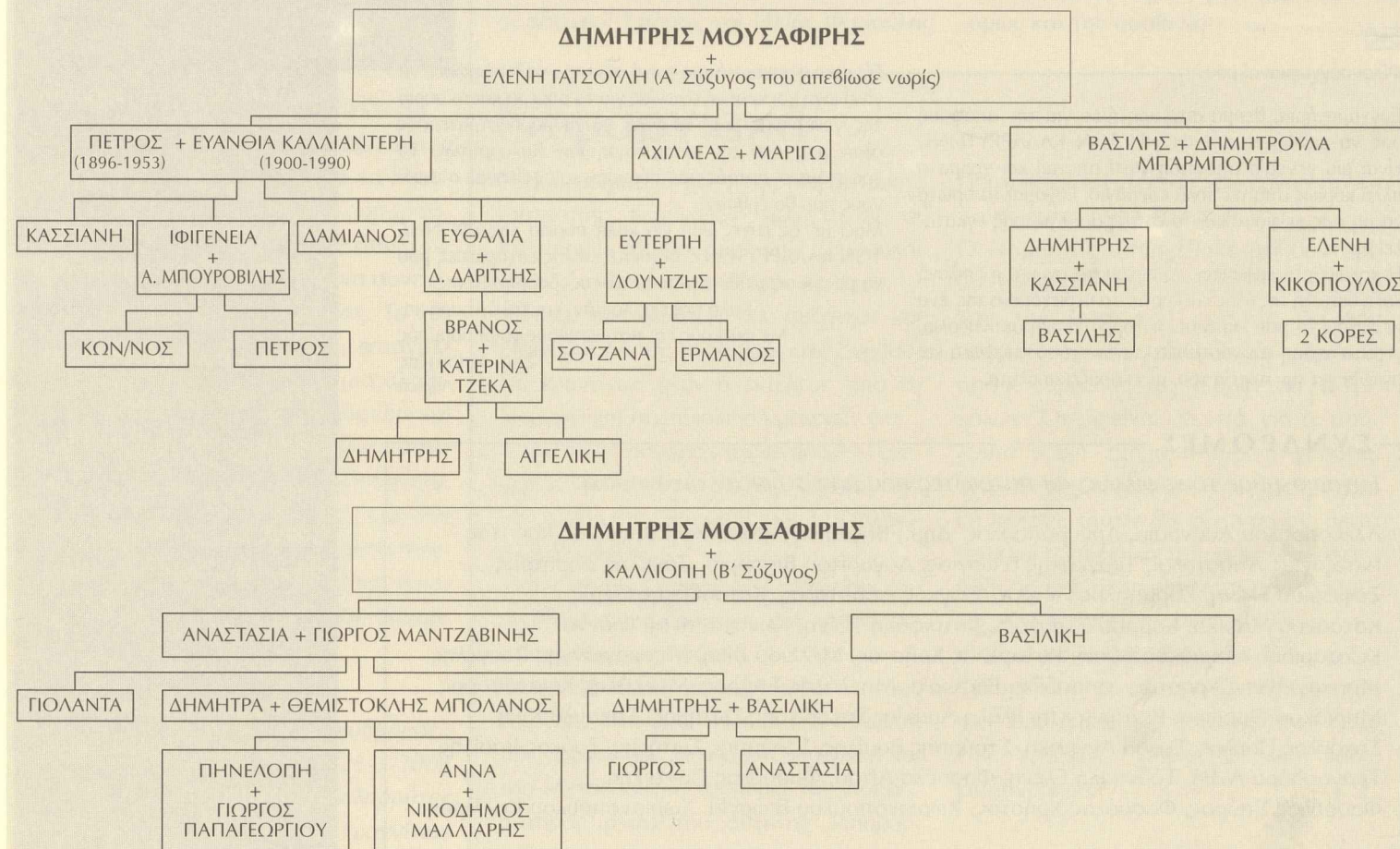
την εικονογραφική της σύνθεση και την τελειότητα της εκτέλεσης εντυπωσίασε την εποχή της και επιρρέασε τόσο τη σύγχρονή της όσο και τη μεταγενέστερη ασημουργία. Ο Γεώργιος Δ. Μπάφας (1784-1853) γεννήθηκε στις Καλαρρύτες αλλά

αφού εγκαταστάθηκε στη Ζάκυνθο, δέθηκε με την ιστορία της αργυροχοίας του νησιού, με αποτέλεσμα να του αποδίδονται ακόμα και έργα που δεν έκανε ο ίδιος. Στο βιβλίο μελετούνται τα οκτώ ενυπόγραφα έργα του που διεσώθηκαν. Ο

Μπάφας, παρότι μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία από το 1819 υπήρξε σεμνός και απέφευγε να υπογράψει συστηματικά τα έργα του. Έντονα καλλιτεχνική φύση, επινοητικός και γεμάτος φαντασία, δεν αρκείται στην τελειοποίηση του ίδιου προτύπου. Ρέπει προς μία ελεύθερη απόδοση των θεμάτων και ανανεώνεται συνεχώς. Επιρρεάζεται πολύ από τη δυτική εικονογραφία, την οποία χρησιμοποιεί αν και ακολουθεί τους παραδοσιακούς τύπους, όπως στο παλιότερο από τα χρονολογημένα ευαγγελιοκαλύμματα, αυτό της Χρυσοπηγής του Κάστρου Ζακύνθου (1811). Η απόδοση των μορφών είναι εξαιρετικά δραματική, ο ρεαλισμός έντονος, η τοπιογραφία αναπτυσσόμενη και τα διακοσμητικά πλαίσια είναι πολύπλοκα σε στυλ μπαρόκ. Το Ευαγγέλιο της Μονής Αγίου Διονυσίου είναι εντελώς διαφορετικό και θυμίζει θύρα καθεδρικού ναού. Μαζί με τη Δεσποτική Εικόνα και τη Λάρνακα του Αγ. Διονυσίου αποτελούν τα τρία κορυφαία έργα του Μπάφα, που θεωρούνται σταθμός στην ιστορία της νεοελληνικής αργυροχοίας. ■

ΤΑ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΑ ΔΕΝΤΡΑ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Όπως σας είχαμε υποσχεθεί, δημοσιεύουμε το πρώτο γενεαλογικό δέντρο Καλαρρυτινών, αυτό της οικογένειας Δημήτρη Μουσαφίρη. Περιμένουμε τα δικά σας, καθώς και τις διορθώσεις σας και συμπληρώσεις σε όσα δημοσιεύουμε.

ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΜΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Αγαπητοί Συμπatriώτες,

Ως εκπρόσωπος της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Τζουμέρκων, αλλά και προσωπικώς, σας ευχαριστώ θερμώς, για τη χαρά που δώσατε, στην Εταιρεία και σ' εμένα, με την αποστολή του πρώτου φύλλου της εκδόσεώς σας «Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ».

Σας εξομολογούμαι ότι ξαναβρέθηκα, νοερά αυτή τη φορά, στους Καλαρρύτες, στο χωριό σας, που αξιώθηκα να το επισκεφθώ για να το θαυμάσω και το περασμένο καλοκαίρι. Με το νου και την καρδιά και πολύ νοσταλγικά, ξαναθαύμασα μέσα από τις σελίδες του περιοδικού σας τις αζεπέραστες ομορφιές του, αλλά και την καλωσύνη, την αγνότητα και τη ντομπροσύνη των ανθρώπων του. Ανέπνευσα και πάλι τον πεντακάθαρο αέρα του, με το αυθεντικό τζουμερκιώτικο άρωμά του!

Η περιοδική σας έκδοση έκανε το πρώτο της βήμα στερεά και πολύ καμαρωτά, σαν μυαλωμένος έφηβος, με ζωντάνια και δύναμη, με αισιοδοξία και οράματα, αλλά και με σύνεση και μεθοδικότητα. Ευτύχησε, φαίνεται, να νοιάζονται γι' αυτή και να τη φροντίζουν άνθρωποι με πνευματική πληρότητα, με καλλιτεχνικές ευαισθησίες και, προπαντός, με θέληση, αγάπη και μεράκι. «Η ΦΩΝΗ των ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ», από το πρώτο κιόλας

Αγαπητοί συμπatriώτες,

δεχθείτε τους εγκάρδιους χαιρετισμούς μας και τις πλέον θερμές ευχές μας, για καλή επιτυχία στο έργο σας.

Με την ευκαιρία της έκδοσης του 1ου φύλλου της τριμηνιαίας εκδοτικής προσπάθειας του Συλλόγου σας, με τον τίτλο «Η Φωνή των Καλαρρυτών», σας συγχαίρουμε ειλικρινά, τόσο για την έξοχη πρωτοβουλία σας, όσο και για την ποιότητα του νέου εντύπου.

Ένα ακόμη πατριωτικό έντυπο, που θα προβάλλει την

Φίλοι συγχωριανοί μου,

Συγχαρητήρια, θερμά συγχαρητήρια για την απόφασή σας να εκδώσετε τη «ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ». Είναι μια γενναία απόφαση γιατί απαιτεί και χρήματα αλλά κυρίως απαιτεί πολύ κουράγιο. Εύχομαι τα πρώτα να μη σας λείψουν και το δεύτερο να μη σας εγκαταλείψει.

Η καλαίοθητη εμφάνιση, το εύχρηστο σχήμα, η επιλογή και η διάταξη της ύλης και κυρίως το περιεχόμενο της, ένα περιεχόμενο που εκπέμπει καλαρρυτιώτικη ακτινοβολία, γεμάτο αγάπη και νοσταλγία για τον τόπο μας αλλά και αγωνία για την πορεία του, με εκφράζει απόλυτα.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ευχαριστούμε τους φίλους και πατριώτες που μας στήριξαν οικονομικά:

Αλεξοπούλου Αθανασία, Αργυρόπουλος Δημ., Βογιάρης Απόστολος, Βογιάρης Χρήστος, Γκατζόγιας Απόστολος, Γκογκάκης Γεώργιος, Δογορίτου Βικτωρία, Ζάγκλης Δημήτρης, Ζαφειρίου Ελένη, Ζορμπαλάς Πέτρος, Ζώγκος Απόστολος, Κατοσαβάκης Θέμης, Κατσάνου Μαρίκα, Κορμπάκη Γρηγορ., Κοτσιφάκη Τζένη, Κωνσταντίνου Ιωάννα, Κωσταρίδου-Μπριάκου Βάσω, Κωταρέλας Χρήστος, Μέλλιου Βίκη, Μπακαγιάννης Βαγγέλης, Μπακαγιάννης Χρήστος, Μπασιδέκη Βικτωρία, Μπελάλης Σπύρος, Μπελάλης Χριστόφορος, Μπριάκου Ουδώρα, Ρεκούνη-Μπελλάλη Αμαλία, Σακαβίτσας Σωτήρης, Σακουλά Κική, Σακουλάς Παύλος, Σόλδα Αγγελική, Στούμπης Βασίλης, Στούμπης Σωτήρης, Τσόκας Βασίλης, Τραγουδάρα Ανθή, Τσουκαλά Ελένη, Φασούλα Λίτσα, Φασούλας Παντελής, Φασούλας Σπύρος, Φασούλας Χρήστος, Χωριανοπούλου Γεωργία, Χωριανοπούλου Καλλιρόη.

φύλλο, με την καλαισθησία της, με την επιλογή και διάταξη της ύλης της, με τη θεματολογία και το φωτογραφικό υλικό της και με τις «γερέες πέννες» των συνεργατών της, πήρε θέση φωτεινού φάρου και άρχισε να προσανατολίζει σωστά όλα τα έντυπα της τζουμερκιώτικης αποδημίας και όχι μόνον αυτά.

Η Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Τζουμέρκων, τα εν Αττική μέλη της οποίας εκπροσωπώ, είναι ευτυχής για την τόσο αξιόλογη πηγή ενδιαφερόντων της, που προστίθεται στη βιβλιοθήκη της.

Σας συγχαίρω και εύχομαι με όλη τη δύναμη της ψυχής μου καλή επιτυχία, πρόοδο και μακροημέρευση στο δύσκολο, αλλά θεάρεστο έργο σας. Τέτοιες προσπάθειες, με τόσο καλά αποτελέσματα, που δένουν πιο σφιχτά τους απόδημους Τζουμερκιώτες με τον τόπο τους, αποτελούν για εμάς και τα παιδιά μας, ιδιαίτερα σήμερα, κολυμπήθρες, ζειδωρης αναβάπτισης στον πολιτισμό και την ιστορία του τόπου μας. Την έχουμε ανάγκη αυτήν την αναβάπτιση. Σας ευχαριστούμε που μας την προσφέρετε.

Με ιδιαίτερη τιμή και πατριωτικούς χαιρετισμούς

Χρ. Αρ. Παπακίτσος
Αντιπρόεδρος Ιστορικής & Λαογραφικής
Εταιρείας Τζουμέρκων

ιστορία, τα προβλήματα και τις ανάγκες του χωριού μας, ήταν απαραίτητο και μάλιστα στην έδρα λήψης των αποφάσεων, όπως είναι η Αθήνα.

Με την ελπίδα δικαίωσης των προσπαθειών σας, για το καλό του όμορφου και ιστορικού χωριού μας, σας χαιρετούμε.

Με τα καλύτερα των αισθημάτων μας

Ο Πρόεδρος

Κων/νος Β. Μπαρμπούτης

Πρόεδρος του Πατριωτικού Συνέσμου Καλαρρυτών
«Η Πίνδος»

Εύχομαι η σημερινή της φωνή σύντομα να δυναμώσει, να γίνει ιαχή και κραυγή αγωνίας για το σήμερα και το αύριο της γενετήριάς μας, να γίνει σάλπιγμα συστράτευσης όλων μας κ'για την αναγέννηση των Καλαρρυτών. Το χρωστάμε σ' αυτούς που πέρασαν το οφείλουμε σ' εκείνους που θα έρθουν.

Μαζί με τις ευχές μου για καλή πορεία της «ΦΩΝΗΣ ΤΩΝ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ», δεχθείτε και τις ευχαριστίες μου να με συμπεριλάβετε μεταξύ των συνδρομητών της.

Καλή πορεία, λοιπόν, και καλό κουράγιο.

Με φιλικούς και πατριωτικούς χαιρετισμούς

Σωτ. Μπούτσας

Λάρισα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ο Σύλλογος των εν Αττική Καλαρρυτινών και η έκδοσή μας ευχαριστούν θερμά και δημοσίως τους:

– Φίλους αναγνώστες για τις εγκωμιαστικές και ενθαρρυντικές επιστολές που μας έστειλαν.

– Τις εφημερίδες και τα περιοδικά που έγραψαν για τους Καλαρρύτες και την έκδοσή μας.

Δίνουμε την υπόσχεση να συνεχίσουμε με όλες μας τις δυνάμεις την προσπάθεια διαρκούς βελτίωσης της «Φωνής των Καλαρρυτών» διατηρώντας πάντα ένα βλέμμα συμπιλιώσης, συνεργασίας και κάνοντας, ό,τι μας είναι δυνατόν για την εξεύρεση στοιχείων που αφορούν το παρελθόν του τόπου μας και των ανθρώπων που τον κατοίκησαν. Πιστεύουμε ότι το χωριό μας αξίζει μιάς πολύ μεγαλύτερης προσοχής από φορείς και ιδιώτες, από πνευματικούς ανθρώπους αλλά και απλούς περιηγητές και φυσιολάτρες.

Έρθε φαίνεται το πλήρωμα του χρόνου για να ξαναζωντανέψει όλη η Ήπειρος και τα μέχρι τώρα παραμελημένα αρχοντοχώρια της.

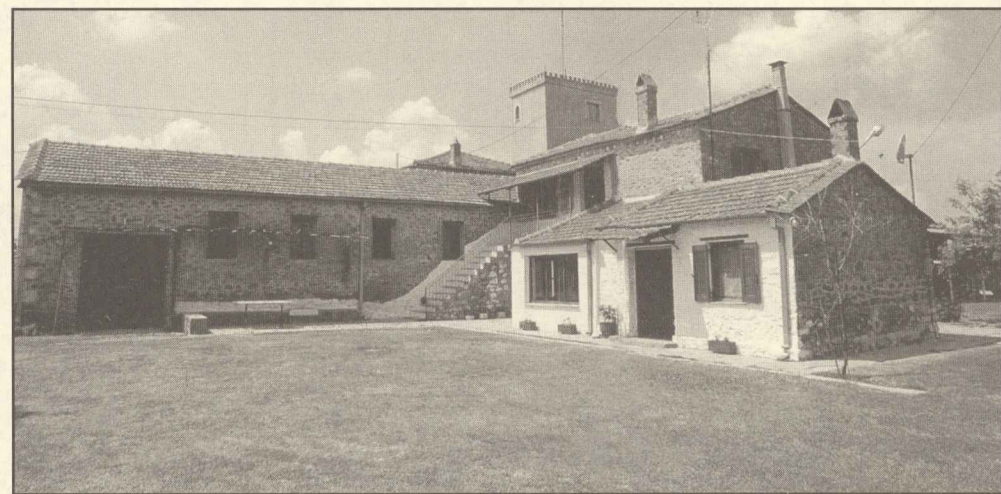
Γράφτηκε... Λέχθηκε...

ΣΤΟ ΚΑΦΕΝΕΙΟ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΑ

Ένα αρχοντικό χωριό σκαρφαλωμένο στο όρος Περιστέρι, απέναντι από τα Τζουμέρκα, διεκδικεί τον τίτλο του ομορφότερου στην Ελλάδα. Εκεί ο Ναπολέων αποφάσισε να επιστρέψει και να συνεχίσει την οικογενειακή παράδοση. Το καφενείο-παντοπωλείο-ταβέρνα, φτιαγμένο από πέτρα και ξύλο είναι μια αληθινή όαση που λειτουργεί συνεχώς εδώ και 4 γενιές. Το όνομά του «Άκανθος» μιλάει για μια χαμένη αρχαία ορεινή πολιτεία. Από το καφενείο του Ναπολέοντα δεν θέλεις να φύγεις. Από την πρώτη στιγμή νιώθεις πως ο χρόνος σταματά και ο πολιτισμός των Καλαρρυτών σε συναρπάζει.

«Ταχυδρόμος»
Τευχ. 152/25-1-2003
Καλαρρύτες
Ιωαννίνων

ΤΣΕΛΙΓΚΑΤΟ ΚΑΙ ΚΟΝΑΚΙ ΦΑΣΟΥΛΑΣ

Η ζωή συνεχίζεται τόσο για το οίκημα όσο και για την οικογένεια Φασούλα που εξακολουθεί να κατοικεί στον ίδιο ακριβώς χώρο εδώ και ένα αιώνα περίπου. Όσο για το «τσελιγκάτο», και αυτό διατηρείται. Ίσως να μην είναι τόσο πολλά τα πρόβατα, αλλά υπάρχουν, ξεχειμωνιάζουν εδώ και ανηφορίζουν για τους Καλαρρύτες όταν έρθει η άνοιξη. Το κονάκι βρίσκεται στο δρόμο για το Συκούριο, στην Γκιούλμερι (σημερινή Αμφιθέα), και σου δημιουργεί ένα αίσθημα ευεξίας, αφού εξακολουθεί να είναι ζωντανό. Όλα ξεκίνησαν στα 1915, όταν οι αδερφοί Σπύρος και Ηλίας Φασούλας

νοίκιασαν και κατόπιν αγόρασαν ένα μεγάλο λιβάδι 10.000 στρεμμάτων για να ξεχειμωνιάζουν τα 6.000 πρόβατα που διέθετα. Στην ίδια περιοχή εγκαταστάθηκαν άλλες 27 οικογένειες, μέλη του ίδιου τσελιγκάτου. Το κονάκι έμοιαζε περισσότερο με εργαστήριο, καθώς στο ισόγειο λειτουργούσε κασαρία (παρασκευή τυριών), ενώ δεκάδες άλλα κτίρια συμπλήρωναν το νομαδικό «οικισμό» των Φασουλαίων. Η ανοιξιάτικη τελετή της επιστροφής στα ορεινά λιβάδια των Καλαρρυτών της Ηπείρου μπορεί σήμερα να έχει χάσει την αίγλη της, αλλά όχι όμως και την ουσία τη

Νομαρχιακά

Αναπληρωματικά μέλη της Νομαρχιακής Επιτροπής Ιωαννίνων εκλέχθηκαν οι Καλαρρυτινοί Νομαρχιακοί Σύμβουλοι Νίκος Γκατζόγιας και Πέτρος Αρλέτος. Μεταξύ των θεμάτων που συζητήσε και έλαβε αποφάσεις το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ιωαννίνων ήταν η εκτέλεση από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση μελετών για: • την οδική σύνδεση της περιοχής Τζουμέρκων με την Εγνατία οδό, δηλαδή από τον κόμβο Μπαλντούμας έως το Παλαιοχώρι Συρράκου.

• την αποκατάσταση του μνημείου του περιβάλλοντα χώρου και των προσβάσεων της Γέφυρας Πλάκας. Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της Ν.Α. Ιωαννίνων είναι και η σύνδεση των χωριών των Δυτικών Τζουμέρκων και του Μετσόβου με τα χωριά του Ασπροποτάμου μέσω του αυχένος Μπάρου.

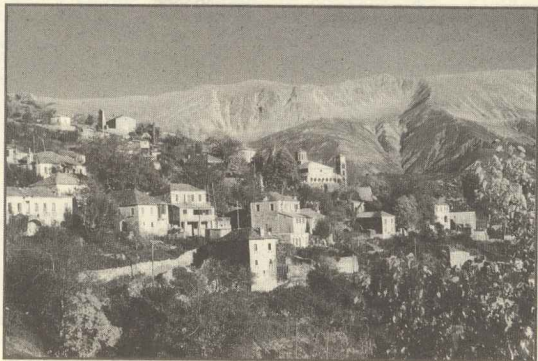
Προτάθηκε η εκτέλεση του έργου προϋπολογισμού 2-934.702,86€.

Ο Νομάρχης υποσχέθηκε ότι σύντομα θα αναθέσει στις αρμόδιες υπηρεσίες του την εκπόνηση μελέτης για την ασφαλοποίηση του οδικού τμήματος από Καλαρρύτες έως τα όρια του Ν. Τρικάλων. Όπως είναι γνωστό, για το υπόλοιπο οδικό τμήμα Μπάρος-Ανθούσα, έχει συνταχθεί ήδη από τριετίας η σχετική μελέτη, οπότε θα ενταχτεί συνολικά ολόκληρο το οδικό τμήμα Καλαρρύτες - Ανθούσα σε κάποιο από τα προγράμματα της Ε.Ε. (ορεινών όγκων, κλπ.)

Ο Βουλευτής Ιωαννίνων της Ν.Δ. κ. Στ. Καλογιάννης κατέθεσε σχετική ερώτηση στη Βουλή για όλα τα παραπάνω προς την Υπουργό ΥΠΕΧΩΔΕ κα. Βάσω Παπανδρέου.

ΤΑ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΑ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ 2003

ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ "ΟΙ ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ"

ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ: Μερική άποψη.

Πάντα όμορφο το χωριό μας, ακόμα και το Φθινόπωρο.

Φθινοπωρινές εικόνες - Καλαρρυτιώτικες ομορφιές

2003

**ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΗ - ΕΙΡΗΝΙΚΗ
ΚΑΙ ΓΕΜΑΤΗ ΥΓΕΙΑ
Η
ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ**

Έδρα: Λάρισα

ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ: Το Νέγκρι το Φθινόπωρο. ...Και καρτερεί την άνοιξη, τ' όμορφο καλοκαίρι...

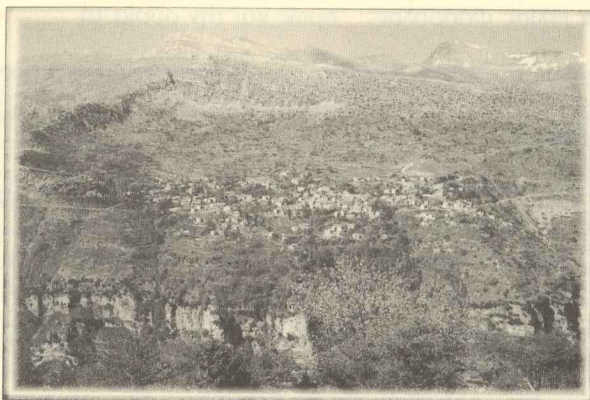
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Περιέχει επτά έγχρωμες
Καλαρρυτινές φωτογραφίες
13.5 x 20 εκατ.

**ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ
"Η ΠΙΝΔΟΣ"
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΙ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ**

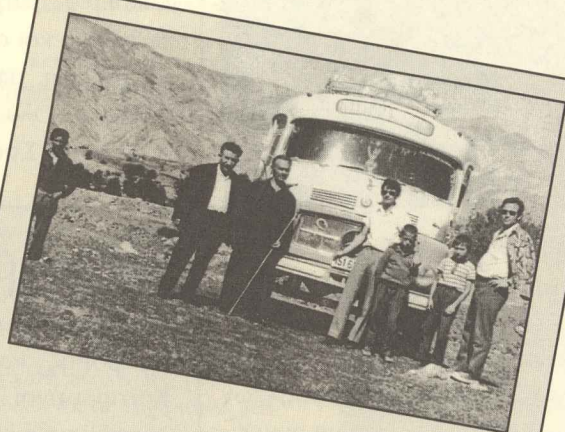

ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ

«Η Αητοφωλιά της Πίνδου, σε ύψος 1.200μ.»

Ο Σύνδεσμός μας εύχεται
στους συμπατριώτες μας και φίλους του χωριού μας
Χαρούμενο και δημιουργικό το νέο έτος

2003

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Περιέχει δεκατρείς
παλαιές ασπρόμαυρες Καλαρρυτινές
φωτογραφίες 12.5 x 19 εκατ.

Ο Σύλλογος των εν Αττική Καλαρρυτινών και έκδοσή μας
συγχαίρουν τους εκδότες και προτρέπει τους αναγνώστες να τα προμηθευτούν
για να αποκτήσουν και ν' απολαύσουν τις ωραίες φωτογραφίες